صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

مباحثات

بروز جمعہ مورخہ 14 نومبر 1997

(بمطابق 13 رجب 1418 ہجری)

سرکاری رپورٹ

جلد 8 شمارہ 7

مندرجات صفحہ نمبر

1۔ تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ	1
2۔ پختونخوا قرارداد کے حوالے سے بیگم نسیم ولی خان کی وضاحت	2
3۔ نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات	31
4۔ رخصت کے لئے معزز اراکین کی درخواستیں	46
5۔ تحاریک التوا	46
6۔ توجہ دلاؤ نوٹس	55

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز جمعہ مورخہ 14 نومبر 1997 بمطابق رجب 1418 ہجری صبح دس بجکر اٹھارہ منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب سپیکر، ہدایت اللہ خان چمکنی، مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ - بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ -

اَفَحَسِبَ الَّذِیْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ یَّتَّخِذُوْا عِبَادِیْ مِنْ دُوْنِیْٓ اَوْلِیَآءَ ط اِنَّآ اَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِیْنَ نُزُلًا ٥ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْاَخْسَرِیْنَ اَعْمَالًا ٥ اَلَّذِیْنَ ضَلَّ سَعْیُهُمْ فِی الْحَیٰوةِ الدُّنْیَا وَهُمْ یَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ یُحْسِنُوْنَ صُنْعًا ٥ اُولٰٓئِكَ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِاٰیٰتِ رَبِّهِمْ وَلِقَآئِهٖ فَحَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِیْمُ لَهُمْ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ وَزْنًا ٥ ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوْا وَاتَّخَذُوْٓا اٰیٰتِیْ وَرُسُلِیْ هُزُوًا ٥ (پارہ ۱۶ سورہ الکھف، آیت ۱۰۱ تا ۱۰۶)

(ترجمہ)۔ تو کیا وہ لوگ جنہوں نے کفر اختیار کیا ہے یہ خیال رکھتے ہیں کہ مجھے چھوڑ کر میرے بندوں کو کارساز بنا لینگے ہم نے ایسے کافروں کی ضیافت کے لئے جہنم تیار کر رکھا ہے اے نبی (صلی اللہ علیہ وسلم) ان سے کہو کیا ہم تمہیں بتائیں کہ اپنے اعمال میں سب سے زیادہ ناکام اور نامراد کون ہیں؟ یہ وہ لوگ ہیں کہ دنیا کی زندگی میں جن کی ساری جدوجہد راہ راست سے بھٹکی رہی اور وہ سمجھتے رہے کہ سب کچھ ٹھیک کر رہے ہیں یہ وہ لوگ ہیں جنہوں نے اپنے رب کی آیات کو ماننے سے انکار کیا اور اس کے حضور پیشی کا یقین نہ کیا اس لئے ان کے سارے اعمال ضائع ہو گئے قیامت کے روز ہم انہیں کوئی وزن نہیں دینگے۔ ان کی جزا جہنم ہے اس کفر کے بدلے جو انہوں نے کیا اور اس مذاق کی پاداشت میں جو وہ میری آیات اور میرے رسولوں کیساتھ کرتے رہے۔

پختونخوا قرارداد کے حوالے سے بیگم نسیم ولی خان کی وضاحت

بیگم نسیم ولی خان ، محترم سپیکر صاحب ! وضاحتی نکته ورته اووایم که څه ورته اووایم، ما له خو ستا رولز ریګولیشن نه راځی ، خو پرون پریشانه شانتې شوم ځکه چه آواز نقیب الله خان کړے وو چه زه اوږے یم او ښکاریده داسے لکه چه تاسو خپله هم ، ډیر زیات وخت دربانده تیر شوے دے او ډیر په جلدئی کښې اسمبلیAdjourned شوه او ما له مو دا موقع رانه کړه چه زه شکریه قدرے ادا کړم د هغه خلقو-----

جناب سپیکر ،اوس ادا کړئی جی کنه ،اوس ادا کړئی داسے څه خبره نشته۔

بیگم نسیم ولی خان ، زه اودریدلی د دے د پاره یمه چه زه تاسو نه اجازت اوغوارم۔ زه ډیره مننه ستاسو کومه چه تاسو ما له اجازت راکړو۔ په دے موقع زه فرداً فرداً شکریه به په یو طریقه ځکه ادا کوم چه خما چا یو شان مرسته کړے ده او چا خما بل شان مرسته کړے ده۔ نو اول به زه راواخلم پیپلز پارټئ چه هغوی خما داسے مرسته کړے ده او داسے ملاتړ ئے خما کړے دے او داسے پښتو ئے راسره کړے ده، زه به دا اووایم چه خما سره ئے پښتو کړے ده چه زه د رښتیا، چه اپوزیشن د حکومتی ډلے سره داسے مرسته اوکړی د دے مثال به شاید چه ډیر کم وی، زه د هغوی ډیره مننه کوم، ډیره شکریه ئے ادا کوم۔ دا یوه تسلی ورله ستاسو په وساطت او د دے هاؤس په وساطت ورکول غوارم چه زه پښتنه یم، پښتو مو راسره کړے ده او پښتو به درسره کوم، او داسے مسئلے خمونږ د صوبے چه ځنګه کوم طرف ته پرون لیډر آف دی اپوزیشن، آفتاب خان اشاره کړے وه چه ډیر مسائل د دے صوبے داسے دی چه هغه راپورته کول غواړی۔ هره هغه مسئله چه خما ضمیر او خما خپل ذهن

ماته دا اووانی چه دا د صوبې د مفاداتو مسئله ده او پیپلز پارټی پرې اودریږی، خدا ووټ به اوس نه د پیپلز پارټئی سره وی، خما د هغوی سره دا یو Pledge دے خکه چه دا ما تاسو ته څنګه اووئیل د پښتنو "پښتو" خان له یو خپل Code of Conduct دے، څوک به په پوهیږی او څوک به په نه پوهیږی زه د پیر محمد خان ډیره زیاته مشکوره یمه، او پکار ده چه زه ئے مشکوره شمه، خما پارټی ئے مشکوره شی چه هغه خپل موقف بدل کړو، هغه یو شے پیش کړے وو، هغه خپل شے واپس واخستو او په هغه ضمن کښې زه د هغه شکریه ادا کوم چه هغه ما سره مرسته اوکړه- پیر محمد خان ته هم وایم چه ژبه دِ هم پښتو ده، خویونه، خصلتونه به دِ هم د پښتو وی- پښتو، پښتو ده او د پښتو جواب پښتو وی- اکرم درانی صاحب چه تړون ئے د یو جماعت سره دے، چه جمیعت علماء اسلام ورته وئیلی شی، تسلسل د جمیعت علماء هند دے- یوه خبره ورته کوم چه بچوړیه، دا چه ته وائے چه د پلار او د نیکه جائیدادونه د ضبط شوے دی، دا شوے دی او هغه شوے دی، په دغه تسلسل کښې خمونږ سره تړلے ئے، دغه سلسله خمونږ وه او په هغه تسلسل خمونږ سره تړه لے ئے، خو زه ئے ډیره مشکوره یم چه باوجود د دے چه هغه د یو جماعت سرے وو او هغه اولګیدو او هغه د خپل جماعت د طرف نه یو شے به پیش کړے وو او هغه دلته دا پښتو، چونکه بیا زه هغه خبره د پښتو کوم، د پښتو په ژبه ما سره اودریدو او خما هغه قرارداد ئے ما سره منظور کړو او ما سره ئے اتفاق اوپاللو- زه د هغه ملګرو چه خان ته آزاد ممبران وائی، زه ئے نن د خان ملګری بولم، زه ئے نن د خان ملګری خکه بولم چه پرون یو وخت راغے او هغه ملګری ما سره اودریدل، هغه چه هر څوک دے، د هر خائے دے، د هرے ژبے

دے، د هرقوم دے، د هر نسب دے، نو زه د خپلے پارټئی، خپل د اقلیت ممبران درته یادوم چه دا ټول هغه خلق دے چه دوی ماسره اودریدل او دوی ما سره په دے هاؤس کښی خما د قرارداد مرسته اوکړه۔ دا خبره خو په دے هاؤس کښی پرون واضح شوله چه په دے هاؤس کښی د قرارداد د اولے حصے خو هیچا مخالفت اونه کړو یعنی دا چه د صوبے نوم دِ بدل شی، د دے مخالفت هیچا نه دے کړے خکه چه پیر صابر شاه صاحب په خپل تقریر کښی اووئیل چه مونږه هم د دے په حق کښی یو، خو دا وه چه هغوی اووئیل چه مونږ ورله یوه کمیټی جوړه وو او هغه کمیټئی ته ئے سپارو۔ زه به د هغه وضاحت اوکړم، هغه په خپل تقریر کښی پرون خپل وضاحت اونکړے شو، پکار دا وو چه هغه په آخره کښی دا وئیلے وے چه مونږ خپل ووټ استعمالوؤ نه، خو مونږ د اے این پی د قرارداد مخالفت هم نه کوؤ۔ زه د هغوی ډیره مشکوره یمه په دے چه هغوی خما د قرارداد مخالفت نه دے کړے، خپل ووټ ئے خما خلاف نه دے استعمال کړے۔ که خما په حق کښی نه دے استعمال کړے، خما خلاف ئے هم نه دے استعمال کړے۔ زه ئے ډیره مشکوره یمه او مشکوره ئے په دے هم ډیره یمه، ماته دا پته وه چه خما قرارداد که هغوی خما مخالفت کوو، نو هم پاس کیدو د هاؤس تعداد تاسو ته معلوم دے، اعداد و شمار تاسو ته معلوم دے او زه په یوه خبره ډیره زیاته خفه وومه۔ وایم خدائے دِ نه کړی که دا مسلم لیګ خما د دے قرارداد مخالفت اوکړی نو ما دا اووئیل چه دے هاؤس کښی دِ راته والی و وارث اوښائی د فرنګی، چه هغه د فرنګی والی یا وارث وی او تر اوسه پورے خان ئے نه دے ټهیک کړے۔ نو شکر الحمد الله چه مسلم لیګیانو خان د فرنګیانو والی وارث نه کړو، خما د قرارداد مخالفت ئے اونکړو۔ دا

وضاحت زه کول غوارم۔ زه ډیره مشکوره یمه، ډیره ممنونه یمه، د هغوی د تدبر، د هغوی سیاسی بردباری به ورته اووایم خکه چه مشکلات هر چا ته وی، ما پرون په خپل تقریر کښ خبره کړے وه چه خمونږ خپل مشکلات دی، د هر چا خپل مشکلات وی، نو زه د ټول هاؤس په دے طریقه، زه د جونیجو مسلم لیگ ماسوانے د دوو رونړو نه چه همایون سیف الله او سلیم سیف الله، د جونیجو مسلم لیگ دلته چه کوم ممبران نور شته، که په هاؤس کښ وی، زه د هغوی هم ډیره مشکوره یمه چه هغوی خما مخالفت نه دے کړے، په دے ئے زه ډیره منته کوم، ډیره شکریه ئے ادا کوم۔ هر چا ته دا وایم چه ما سره چا د څومره حده پورے پښتو کړے ده، هم هغه شان پښتو به ورسره کوم خکه چه قرارداد د پښتونخوا وو او د پښتو وو نو د پښتو حساب کتاب د پښتو په بدل وی۔ هر چا سره به د هغه په برخه او د هغه په حساب پښتو کوم۔ زه ستاسو ډیره مشکوره یمه، وضاحت ما کول غوښتل او دا شکریه مے ادا کول غوښتل، زه ډیره منته کوم چه تاسو د هاؤس ډیر قیمتی وخت ماله راکړو۔ ډیره منته۔ (تالیاں)

Mr.Ali Afzal Jadoon: Mr. Speaker Sir, Point of order...

آپ کل اپنی بات کر چکے ہیں آج ہمیں تھوڑا سا گزارش کرنے کا موقع دیں ۔ جناب سپیکر، میں محترمہ بیگم نسیم ولی خان صاحبہ جو ہمارے اس صوبے کی قابل قدر خاتون، ہماری رہنما اور اگر ساٹھ سال سے زائد ہوں تو میری بڑی بہن، اس سے چھوٹی ہوں تو میری چھوٹی بہن، ہماری قابل قدر رہنما، ----------

بیگم نسیم ولی خان ، بڑی بہن ۔

جناب علی افضل خان جدون ، پھر تو آپ میرے لئے اس لحاظ سے بہت ہی قابل

احترام ہیں (قہقہے) اور یہ بھی بڑی خوشی کی بات ہے کہ یہ میری بڑی بہن نے، عام طور پر عورتیں اپنی عمر کم بتاتی ہیں لیکن میری بڑی بہن نے اپنی عمر صحیح بتائی ہے۔

جناب سپیکر : یہ بی بی صاحبہ نے Traditions کی مخالفت کر لی کیونکہ، معافی چاہتا ہوں زنانہ جو ہیں، وہ اپنی عمر اکثر کم بتاتی ہیں۔ (قہقہہ)

جناب علی افضل خان جدون : سپیکر صاحب! یہی میں نے عرض کیا کہ عام طور پر اکثر وہ کم بتاتی ہیں اس لئے میں نے ڈر کے مارے بھی یہ کہا تھا کہ بھئی میں غلطی نہ کر بیٹھوں، اس لئے کہا کہ اگر ساٹھ سے اوپر ہیں تو میری بڑی ہیں کیونکہ میں ساٹھ میں شامل ہو چکا ہوں۔ میں بڑا ان کا مشکور ہوں اور میں اس بات پر نہیں جاتا جس کی انہوں نے وضاحت فرمائی ہماری طرف سے، کیونکہ کل ہم یہ محسوس کر رہے تھے کہ ہم شاید مظلومیت کی حالت میں ہیں اور ہماری بڑی بہن نے ہمارے اس ظلم، جس کو ہم یہ سمجھتے ہیں کہ اس کا شکار ہوئے ہیں، کا انہوں نے تدارک فرمایا۔ جس کے لئے میں ان کا مشکور ہوں۔ جناب والا، مبارکباد بھی ایک دوسرے کو دیتے ہیں کیونکہ کچھ نظریات ایک دوسرے کے ساتھ ملتے ہیں اور کچھ نظریات میں کچھ تصادم ہوتا ہے اس لئے ان میں قدرے اختلاف بھی آتا ہے۔ ہم دونوں نظریاتی جماعتیں ہیں اگر ایک جماعت اپنے اصولوں پر فخر کر سکتی ہے تو دوسری جماعت کو بھی یہ حق دیا جائے کہ وہ بھی اپنے کچھ اصولوں کو اپنانے کا ذکر کر سکے۔ (تالیاں) تو اس میں میری صرف آپ سے یہ گزارش ہے ہمارے دل میں آپ کا بے حد احترام ہے اور نہ ہی ہم سپیکر کی بات کو، اس کی رولنگ کو زیر بحث لانا چاہتے ہیں اور نہ مجھے آپ کو بتانے کی ضرورت ہے اور نہ میں یہ سمجھتا ہوں کہ مجھے اتنی اس عمر میں کسی استاد کی ضرورت ہے کہ وہ مجھے اب پڑھائے، کیونکہ جتنا میں پڑھ چکا ہوں، وہ کافی ہے۔ وہ باتیں کچھ آپ سمجھتے ہیں اور کچھ میں سمجھتا ہوں کہ کل میرے پوائنٹ آف آرڈر کے بعد کیا واقعات رونما ہوئے ہیں۔ میں بالکل

بیگم صاحبہ کا مشکور ہوں کہ انہوں نے اس کی ، اور میں اس کے باوجود کہ ہم سیاسی جماعت ہیں، ہم نے سیاسی طور پر زندہ رہنا ہے کبھی اتحاد میں اور کبھی ایک دوسرے کی محاذ آرائی میں بھی، مگر سیاست ہماری اپنی اپنی ہے ۔سیاسی مفادات اور سیاسی اتحاد ہمارا ایک دوسرا فلسفہ طریق ہے ۔ اس لئے جناب والا ، میری جماعت مسلم لیگ نے آپ سے جو معاہدہ یا بات طے کی تھی اس میں یہ تھا کہ مسلم لیگ کے اراکین نہ قرارداد کے حق میں بات کرینگے اور نہ مخالفت میں بات کرینگے، وہ بیٹھیں رہیں گے ۔ (تالیاں) مگر اس میں یہ ہوا کہ جب یہ Division کی گئی تو نارمل جناب سپیکر، آپ کے طریقہ کار پر نہ میں شاکی ہوں اور نہ ہی مجھے کوئی اعتراض ہے مگر طریقہ کار یہ ہے رول 214 کے تحت کہ جو قرارداد محرک پیش کرتا ہے، اس کو پہلے کہا جاتا ہے کہ اس کے حق میں آواز، دوسرا طریقہ ہے کہ ہاتھ کھڑے کرکے اور تیسرا طریقہ ہے کہ ڈسکوں پر بھی لوگ کھڑے ہوتے ہیں تو پہلے "Ayes" والے جو ہوتے ہیں، وہ کھڑے ہوتے ہیں بعد میں "Nos" والے، یہاں یہ طریقہ کیا گیا کہ پہلے "Nos" کو کہا گیا اور پھر "Ayes" کی آواز کے ساتھ ہمیں یہ موقع نہ مل سکا کہ ہم یہ بات کرتے کہ ہم کس طرف ہیں؟ اس لئے میں آپ کی مہربانی سے آپ کی وساطت سے یہ چاہونگا کہ اس ریکارڈ کو درست فرمایا جائے تاکہ مسلم لیگ اس قرارداد کی مخالفت، کیونکہ ہمارے قائد پیر صابر شاہ نے یہاں بڑے واضح طور پر بتا دیا تھا کہ ہم اس نام کی مخالفت نہیں کرتے ، ہمیں اس بات سے بھی اتفاق ہے کہ فرنگیوں کا دیا ہوا نام تبدیل ہو ہمیں اس بات سے مکمل اتفاق ہے کہ صوبہ سرحد کا تشخص قائم ہو ، ہمیں اس بات سے بھی اتفاق ہے کہ یہ غیرت مند لوگوں کا علاقہ ہے (تالیاں) اور میری جہاں تک ذات کا تعلق ہے، ہو سکتا ہے کہ میری زبان پشتو نہ ہو اور جدون اگر پٹھان ہے تو غالباً میں ان سے باہر نہیں ہوں ۔میں نے ان کا پرچم وہاں سربلند کیا ہوا ہے۔ یہاں تو آپ آزادی میں ہیں، یہاں تو آپ اکثریت میں

ہیں، یہاں پٹھان اور پختون بننا کوئی بڑی بات، ہمت کی بات نہیں ہے کیونکہ یہاں پر اکثریت میں ہیں ۔ ہم جہاں بنے ہوئے ہیں یہ آپ ہمارے ظرف کو بھی دیکھیں کہ ہم نے کہاں آپ کا پرچم سربلند کیا ہوا ہے (تالیاں) ہمارے لئے مشکل ہے آج بھی جب مجھے وہاں ووٹ ملتا ہے، میرے علاقے آج بھی جب ووٹ ملتا ہے تو جماعتوں کو بھول جاتے ہیں، شخصیتوں، خاندانوں اور قوموں کو یاد کرتے ہیں ۔ اس لئے جناب والا، میں آپ کی ہمدردی کا طالب ہوں میں نے اپنے بھائیوں سے ذکر کیا کہ جو بات کرتے ہیں مجھے شاید آپ سے اتفاق رائے بھی ہو مگر آپ ہماری مجبوریوں اور تکالیف کا بھی احساس کریں۔ اس لئے جناب والا میں آپ کا مشکور ہوں اور اپنی بڑی بہن، بیگم صاحبہ کا خصوصی کہ انہوں نے اس بات کی وضاحت فرمائی۔ میں آپ سے یہ گزارش کرونگا کہ آپ اپنے اس ریکارڈ کو درست فرمائیں کہ مسلم لیگ وہاں اپنی نشتوں پر بیٹھی رہی، وہ اس قرارداد میں نہ مخالفت کر سکتی تھی اور نہ موافقت ۔ شکریہ جی ۔

جناب سپیکر : یو منټ جی ، جدون صاحب ډیرے ښے خبرے اوکړے ، او دوه خبرو ته نے ریفرنس اوکړو- یو نے دا اوونے چه مظلومیت ته ، یو نے دا اوونے چه مخکښے خونړ دا فیصله شوے وه چه مونږ به Abstention کوو- دا هاؤس ټول خونړ رونړه دی، په دے کښ څوک پردے سړے نشته- وضاحت ضروری دے چه د خپل طرف نه اوشی، ولے چه د "مظلومیت" لفظ نے داسے استعمال کړو لکه چه ما زیاتے کړے وی ورسره، او Justified هم دے تر څه حده پورے، د افسوس خبره دا ده چه د پارټئ یوڅو کسان کیښنے او هغوی فیصله کوی او هغه شان خبره اوکړی- بیا د هغوی څوښه ده چه هغه مشران خپلو نورو کشرانو ته خبره Verbatim ټوله اووانی، دے ډیټیل کښ نه ځم، ولے چه د دے نه خفګان پیدا کیږی-

الله ګواه دے چه زه هيڅ قسم له فرق په يو ممبر کښې هم نه ګنړم- (تالياں) نه پارټئ کښې ګنړم، نه په دے کښې، ما باندے هم دغه شانتے جونيجو ليګ، دغه شانتے پيپلز پارټي، دغه شانتے آزاد، دغه شانتے نور نور ، ټول يو شان دی بلکه تاسو به دا نوټ کړی وی، تاسو ته ما اوس هم دا خبره اوکړه چه د بی بی په مونږ باندے دومره ډيو لوئے مهربانيانے دی او ډير دغه نے دی، خو هغوی ته هم زه بعضِ وخت په هاؤس کښې چه لږه هم دغه خبره وی، بالکل نه منم او زه ورته په مخامخ وايم، حالانکه زه په زړه کښې ورروستو خفه يم، خو يو شی ته زه داسے ناست يم او دا Honour خدائے راکولو او تاسو راکړے دے، خو بيا هم زه دا وايم چه څوک دا او نه وانی، صبا سليم سيف الله خان دا او نه وانی چه يره زه د بلے پارټئ ليډر ووم او دے د خپلے پارټئ زيات خيال ساتی او خمونږه کم، خما د خپل طرف نه دا بالکل مکمل کوشش وی، اوس راخو دے بلے خبرے ته نو هغے ته چه ريفرنس تاسو اوکړو نو هغے کښې خو وينا دا وه چه تاسو به په خپل تقرير کښې د Abstention خبره کونی، ګورنی جی دننه يوه خبره اوشی، بهر په پنځو منټو کښې هغه خبره بدليدے شی- دلته چه کوم پوزيشن هاؤس ته راغے په هغه "Ayes" باندے هغه شے Carried شوے وو، حالانکه تاسو ته ښه پته ده چه Resolution کښې که هر يو ووټنګ سسټم کښې چه څوک Abstain کړی دهغوی ووټ يو طرف ته هم نه ځی، نه For ځی او نه Against ځی- هغه خو که تاسو صرف په دے هم دغه کوئ چه که اووه Resolution move شوئ وو او بيا ټول Identical شو او د اووه برخلاف، د هغه اووه او د دوؤ برخلافو مقابله وی نو هغه اووه اوګڼله "Unanimous" لفظ ما چرته نه

دے ونیلے، په "Majority" ـنے ونیلے دے۔ هغه اووه کسان چه کوم دی هغه هم د دوؤ نه زیات دی بلکه د دوؤ نه درے هم زیات وی۔ ما چه کوم کار کړے دے، ما صرف او صرف د اسلام او د پښتو په نظریه باندے کړے دے ولے چه پروردګارهم دا وائی، مونږه هر وخت دا وایو چه پروردګاره
اللّٰهُمّ سهل امورنا اللّٰهم استر عیوبنا" - هر وخت مونږ دا الفاظ وایو چه خدائے پاک پرده اچوی، تاسو اوګورئی جی زنا د پاره څومره کسان ضروری دی، د هغے د پاره ئے څومره سخته کړے ده۔ بل خائے کښې خو د دوه کسانو په شهادت پهانسی ورکوی، Guillotine کړه، خو هغے د پاره ئے څلور ولے ونیلی دی؟ دا څومره قیصے چه دی چه په حیا او په پرده کښې پټ شی ـ تاسو ټولو سره مونږ یو طے کړه، سیلم خان، زه به ترے نن یو قسم له معافی اوغواړم چه دوه خل ما دوی ته ډیر دغه سره اووے چه کینئی۔ ولے چه ما ونیل چه یو طریقه کار وضع شی۔ په طریقه کار وضع کیدو کښې مونږ دا اوکړل چه ستاسو لیډر به خبره اوکړی، دا لیډر به خبره اوکړی، هغوی به اوکړی۔ ستاسو لیډر له هغه ساعت پکار وو۔ چه پخپله خبره کښې ئے دا وینا کړے وه چه مونږه ئے Abstain کوؤ ما به بیا هغه دغه کړے وو ـ خما دماغ ته خو Immediately دا شے راغلو۔ چه تاسو Abstention پریښے دے۔ تاسو هغه لفظ استعمال نه کړو۔ که هغوی نه ونیلے، علی افضل خان، ته هم هلته ناست وے، ما بل چا ته اشاره لا نه وه کړے، ته به پاڅیدلے وے، چه د مسلم لیګ دغه دا دے۔ زه خو سیلم خان ته تر دے حده پورے لاړم، دا دے ناست دے چه که صبا پورے وی، زه به دلته ناست یم۔ زه به ستاسو د ټولو خبرے اورم۔ علی افضل خان! ته هم خاموشه

پاتے شوے۔ تاسو نن دا خبره اوکړه، بل چا ته هډو اشاره نه کوم چه تاسو اونه کړه۔ خما په دماغ کښې راغله چه پښتو هم دا غواړی، اسلام هم دا غواړی چه پرده پوشی پکار ده۔قانوناً دے کښې هیڅ عار نشته۔ ولے چه قانونFacts ته گوری چه د جج په حیثیت هغه ناست دے، زه دا ښه پوهه یم چه سیلم خان سره دا سیټ یوازے دے، دے یوازے پرے ناست دے، خدائے دِ اوکړی چه په قانون کښې بل شان وی، چه نه یره که د شیر پاؤ خان د چهټنی درخواست راغلے نه وی او یا منظور شوے نه وی، نو شیرپاؤ خان هم په دے سیټ دے۔ نه، زه گورم په خپلو سترگو باندے، نو ما صرف او صرف په دے طریقه باندے وئیل چه کیدے شی، دا همPossible ده چه تاسو د خپل اتحاد د خاطر نه فیصله خپله بدله کړی وی او تاسو په دے کښې حصه اخلئی یا ستاسو څه نور Reservations وی نو ما حیا ،پرده د اسلام او د پښتو په رو باندے صرف او صرف دا کار کړے دے۔ بل یوه خبره زه تاسو ته په وضاحت سره کومه ــ

جناب علی افضل خان جدون ،جناب سپیکر صاحب، میں آپکا بڑا مشکور ہوں۔ آپ نے بڑی ---

جناب سپیکر، یو منټ جی، یو منټ، یو وضاحت به کوؤ۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی ، پیر صابر شاه صاحب د کمیټئ خبره کړے وه، تاسو په دے شوئی چه شاید دوی هغه خپل څه سوچ بدل شو۔ د کمیټئ----

جناب علی افضل خان جدون ، نہیں جی، میری بھی تھوڑی سی گزارش سن لیں پھرآپ انکی بات سن لیں ۔ آپ کی بات یہ ہے سپیکر صاحب، میں آپ کا بڑا مشکور ہوں جی آپ نے ---

جناب سپیکر :یو منټ مالا ختمه کړے نه ده ------

جناب احمد حسن خان :څو پورے چه تاسو خبرے کوئ تر هغه پورے چا له خبره کول نه دی پکار۔

جناب سپیکر : دا خو رولز کښ هم شته خو رولز بعضِ بعضِ وخت مونږ استعمالوو او بعضِ وخت ئے نه استعمالوو۔

جناب علی افضل خان جدون ، میری یہ گزارش تھی کہ میں بھی ذرا وضاحت کروں۔

(شور)

جناب فرید خان طوفان ، (وزیر خوراک) دا رولز کښ شته۔

جناب سپیکر : ہاں رولز میں ہے جناب کہ جب سپیکر بولتا ہے تو کوئی بھی نہیں بول سکتا ہے۔ This is in the rules میں آپ کو بتا دوں جی۔ نو مقصد مے دخبرے دا وو چه زه هیچرے هم دا نه غوارم چه یا دِ څه بے ایمانی اوکړم یا دِ څه Irrregular کار اوکړم یا Illegal کار اوکړم۔ ما هغه ساعت هم، ما نه د شپے یو پریس والا په ټیلی فون تپوس کړے دے Probably the "Nation" والا ووکه څوک وو، ما هغه ته اوونیل چه تعداد، ما Counting نه دے کړے، ما صرف دومره کړی دی چه ما ړومبے په 'Yes' او په 'No' کړی دی او Hundred percent په 'Ayes' باندے هغه شوے وو۔ هغه ریزولوشن پاس شوے وو۔ بیا چه کومه خبره سلیم خان اوکړه نو ما اوونیل به چه څوک په مخالفت کښ وی نو هغه دِ پاسی او دا هم درته زه وایم چه سیلم خان، بالکل ړومبے یوازے پاسیدو۔ بیا همایون خان چه دے، Within thirty second نیم داسے پاسیدو، بیا چا ورله دهکه ورکړه که څه چه رورړ دِ دے نو بیا همایون خان نیغ اودریدو (قہقہے) یعنی دا یو منټ کښ

دننه دننه ما دا همایون خان هم ښه نوټ کړے دے۔ نو بیا چه هغے نه پس هغه دغه راغلے نو صرف او صرف بدمزګی او پرده اچولو خاطر د پاره، ما دغه اونکړو۔ ګنی ریزولوشن په هر طریقه باندے پاس دے۔ اوس راخو دے د پاره، ستاسو لیډر صاحب بیا بیان ورکړو چه ما Abstain کړے دے۔ بالکل د هغه بیان صحیح دے، بالکل خما ورسره اتفاق دے۔ خمونږ بی بی هم اوونیلے دوی نے Abstain کوی۔ تر څو پورے چه د Resolution concerned تعلق دے Let me clear it ,let me clear , the resolution has been passed (تالیاں) په هغے کښ هیڅ خبره نشته،چه تاسو Abstention کړے دے نو هغه Abstention بالکل ستاسو حق دے۔ د ریزولوشن باره کښ څه شک نشته خو خما د طرف نه Clarification دا دے چه خما نه دا تسلی ساتیٔ چه زه به انشاء الله هیچرے هم نه زیاتے اوکړم نه به خلاف ورزی اوکړم خو که د پښتو او د اسلام د پردے اچولو د پاره ما څه خبره کړے وی نو په هغے باندے به تاسو نه خفه کیږئ۔ ولے چه ټول پښتانه یو او یو Clarification دا هم کوم چه دَ پښتو مطلب چه دے کنه جی "د پښتو" مطلب وینا نه ده، چه یو سړے به په هندکو کښ خبره کوی او یو سړے به، په دے صوبه کښ چه څوک اوسیږی او هغوی کښ چه غیرت وی، هغه د ټولو نه غټ پښتانه دی، او چه کومه غټه پښتو وائی ،هغه بے غیرته وی د هغه نه غټ بے غیرته سړے هډو بل شته نه۔ هغه هډو پښتون دے نه، زه هغه پښتون نه منم۔ (تالیاں) نور د ژبے خبره، دلته خمونږ فرید طوفان ناست دے، د ده په ژبه زه د سره هډو پوهیږمه نه، دوی چه په خپلو کښ پښه ته شپه وائی۔ نو د هغے دا مطلب نه دے۔ داسے خمونږ بشیر خان، دوی

ناست دی، خمونږ حاجی عدیل، حاجی عدیل سره به تاسو ټول مذاق کوئ خو ما ته ښه پښتون ښکاری، نو ټول پښتانه یئی۔ دا شے د دماغ نه اوباسئ په دے صوبه کښې چه څومره غیرتمند اوسیږی هغه ټول پښتانه دی او باقی پارټیانے دی، د هر چا خپل دماغ دے، خپل سوچ ئے دے، د چا به یو پارټی خوښه وی د چا به بله خوښه وی او دا هم پښتو ده چه خپلے پارټئی سره سړے ولاړ وی، د دے نه هم غټه خبره بله نشته چه خپل خپل مسلک سره ولاړ وی۔ نو په آخره کښې درته دا وایمه چه که څه داسے غلط فهمی ستاسو په زړه کښې راغلے وی نو هغه غلطی به قصداً عمداً بالکل نه وی۔ تاسو د پاره -----

جناب نجم الدین : خماسر ------

جناب اکرم خان درانی : جناب سپیکر صاحب! یو وضاحت زه کوم ------

جناب علی افضل خان جدون : جناب، میں آپ کا بہت مشکور ہوں، آپ نے بڑی اچھی وضاحت فرمائی ہے اور ایک Light بات آپ محسوس نہ فرمائیں، Speaker is the one who speaks less, seldoms speaks اور اکثر ہمارے سپیکرز جو ہیں He speaks more than the speakers یہ بھی ہماری سوچ تھی ہم آپ کو Appreciate کرتے ہیں کیونکہ آپ تھوڑا سا ہمیں موقع دیں تو ہم محسوس نہ کریں کیونکہ سپیکر اس ایوان کا Custodian ہوتا ہے، وہ کسی پارٹی کا نہیں رہتا جب وہ مسند سپیکر کی کرسی پر بیٹھتا ہے تو پھر وہ Custodian of the House بن جاتا ہے۔ مگر میں پھر بھی آپ کا شکر گزار ہوں کہ آپ دونوں فرائض بڑے اچھے طریقے سے سرانجام دے رہے ہیں۔ جناب والا! یہاں آپ نے ایک بات کی کہ مسلمان اور پختون، تو میں آپ کی تائید کرتا ہوں، ہم مسلمان ہیں، ہو سکتا ہے کہ پختونوں میں مجھ میں کوئی کمی ہو مگر

ہم مسلمان سارے ہیں لیکن اگر کل کو ایسا ہو جائے کہ ہمارا یہ والٹر صاحب سپیکر بن جائے تو یہ پھر کل کیا کہے گا؟ یہ پھر نہ مسلمان والی بات کر سکے گا' پختون والی تو شاید کر سکے لیکن اسلام والی نہیں کر سکے گا اس لئے ہم نے اس ایوان کو اس قاعدے کے مطابق چلانا ہے ' یہاں اس قانون کے تحت کہ جو آپ نے بنایا' اس کے تحت جو میں نے گزارش جناب والا ' کی تھی' وہ یہ تھی ' میں آپ سے سیکھنا بھی چاہتا ہوں' آپ ہمارے بزرگ ہیں' رہنما ہیں کہ میں نے یہ کہا تھا کہ اس کے مختلف طریقہ کار تھے 'Yes' بھی تھا اور یہ بھی تھا' دو تین طریقہ کار تھے تو اس لئے اپنے پوائنٹ آف آرڈر پر میں وہ کہنا چاہتا تھا جناب' وہ بھی کر لیں۔ جہاں تک یہ بات ہے جی کہ ہماری عزت یا ہمارا پردہ پڑا رہے' تو اس میں ہم یہ بات نہیں چھپاتے۔ یہ پھر ہمارے خلاف ایک بات تھی کہ ہم اپنے اوپر پردہ ڈالتے ہیں یا نہیں' ہم بڑے واضح ہیں ہم نے واضح طور پر یہ کہا تھا کہ ہم اس قرارداد کی نہ حمایت کرینگے اور نہ مخالفت کرینگے اس لئے ہم بیٹھے ہیں اور ہمارا وہ موقف پبلک کے سامنے پیش نہ ہو سکا۔ کہ ہم نے اس کا کیا کیا؛ اس کا جو موقف آیا وہ قدرے الگ ہے اور جو اخبارات میں آیا ہے' وہ الگ ہے اس لئے میں نے یہ کہا کہ اگر ہمیں یہ موقع دیا جاتا ہے کہ جو حمایت میں ہیں' وہ کھڑے ہو جائیں ' قرارداد پاس ہو گئی ہے' یہ مجھے بھی پتہ ہے کہ پاس ہو گئی ہے' تو اس پر بحث نہیں ہو سکتی ۔ پاس ہو چکی ہے وہ جو ہو گئی سو ہو گئی' اس کو تو میں زیر بحث نہیں لاتا لیکن اس طریقہ کار کے متعلق میری آپ سے یہ عرض ہے کیونکہ آپ ہمارے پھر سپیکر رہیں گے تاکہ آپ ہماری مناسب رہنمائی کرتے رہیں تاکہ ہمارے درمیاں کوئی رنجش یا خدشات یا غلط فہمی نہ پیدا ہو اور ان کا ازالہ کرنے میں جناب والا' آپ کے اس اعلیٰ منصب کا کام ہے' میری یہ گزارش ہے کہ اگر یہ ہو جاتا تو پھر یہ واضح ہو جاتا کہ مسلم لیگ (ن) گروپ سے تعلق رکھنے والے لوگوں نے جو کہ خاموش بیٹھے تھے' نہ انہوں نے حمایت کی اور نہ مخالفت کی'

یہ ریکارڈ پر نہیں آیا۔ یہ میری صرف گزارش تھی۔

جناب سپیکر ، نجم الدین خان ۔

جناب نجم الدین ، سر خما --------

بیگم نسیم ولی خان ، د یو لفظ وضاحت کوم نجم الدین خان، د دے خبرے خو ما شکریه ادا کړله، وضاحت مے اوکړو، خو زه جدون صاحب ته دا وایم، دا ممکنه ده ما بیګاه خبرونه نه وو ا وریدلی۔ بیګاه په خبرنامه کښې د دوی د خبرے وضاحت راغلے دے چه مسلم لیګ خپل ووټ چه دے، هغه نه دے اچولے، Abstain کړے نے دے۔ نه ئے حمایت کړے دے، نه ئے مخالفت کړے دے۔ جمیعت علماء ئے یاده کړې ده، آزاد ممبران ئے پکښې هم نه دی یاد کړی خو زه ئے یادوم او اے این پی ئے یاده کړې ده او پیپلز پارټئ ئے یاده کړې ده چه دوی د ریزلوشن حمایت اوکړو۔ هغوی مخالفت نوم هم نه دے اغستے، دا ئے نه دی وئیلی چه دوه کسانو مخالفت اوکړو۔ خبرنامه کښې دا هم نه دی راغلی خو دا ئے په درسته طریقه وئیلی دی چه مسلم لیګ چه دے، هغوی خپل ووټ چه دے، Abstain کړے دے لهٰذا په دے که هډو شک و شُبه نشته۔ په دے کښې هډو د خبرو، خبره په دے ځائے خلاصه ده چه په دے کښې بله خبره نه کیږی۔

جناب سپیکر ، جی نجم الدین خان !

جناب نجم الدین، جناب سپیکر صاحب! خمونږ جی ستا په دغه باندے مکمل اعتماد دے او مونږ ته پته ده جی چه تاسو په دے کومه کرسئ باندے ناست یئی، مونږ د اپوزیشن ممبرانو په حیثیت باندے چه تاسو کوم د انصاف کردارادا کوئ۔ د اپوزیشن د دے بینچونو ستاسو په دے انصاف باندے مکمل

اعتماد دے۔ پرون چه څه شوی دی سر هغه جی تاسو هم دلته کښې ناست ونی، دا ممبران هم دلته ناست وو، دا پریس گیلری ډکه وه، پرون ډیر خلق راغلے وو، بهر دننه هر چا ته معلومات شوی دی چه چا اختلاف کړے دے، چا نه دے کړے او چه کوم قرارداد پاس شوے دے۔ نو هغه ستاسو د مخے دے، په دے جی، په دے کښې جی خمونږه څه د شک خبره نشته دے او که د چا څه بد اعتمادی وی نو هغه به خپله خبره په وضاحت کوی، که په اخبارونو کښې کوی۔ سر! بی بی خبره اوکړه، مونږ د هغوی ډیر مشکور یو، پرون جی لیډر آف دی اپوزیشن خمونږه قائد حزب اختلاف جناب آفتاب احمد خان شیرپاؤ خپل وضاحت Clear cut کړے دے مونږ بی بی ته دا وایو او دا تسلی ورکوو جی، چه د دے صوبے د مفادو مطابق، د دے پختونخوا د ایریاء د مفادو مطابق، (تالیاں) جی زه اوس دا Clear cut وایمه چه دا نه ده، چه یواځے د پختونخوا مسئله ده۔ هره مسئله چه هغه د دے صوبے په مفاداتو کښې وی انشاء الله وتعالٰی پاکستان پیپلزپارټی به دوی خپل خوا ته گنړی۔ او د دوی سره به په هره یو داسے مسئله کښې چه هغه د دے صوبے په مفاداتو کښې وی مخکښې نے هم کړے ده او بیا به هم سنگ په سنگ د دوی سره ولاړ وی۔ ډیره مهربانی ډیره شکریه۔ (تالیاں)

<u>جناب سلیم سیف اللہ خان</u>، جناب سپیکر! میں بھی، میرے بھائی محترم علی افضل خان جدون نے جو Point raise کیا ہے۔ میرا بھی یہ گلہ آپ سے ہے کہ طریقہ کار، بہرحال آپ نے وضاحت کر دی ہے۔ لیکن ہمیشہ قرارداد پر جب آپ Voting کرتے ہیں تو یہ آپ نہیں کہتے ہیں کہ پہلے جو مخالفت والے ہیں وہ کھڑے ہو جائیں، ہمیشہ یہ ہوتا ہے کہ جو اس کے حق میں ہیں پہلے وہ کھڑے ہو جائیں اور جو پھر اس کے مخالفت میں ہیں وہ

کھڑے ہو جائیں۔ بہرحال جو کچھ ہوا کم ازکم ایک دو باتوں کی اچھا ہے کہ وضاحت ہوگئی۔ یہ کہا جاتا تھا کہ جی کوئی معاہدہ ہوا ہے کہ یہاں یہ نام تبدیل کیا جائے گا۔ کم ازکم اس بات کی وضاحت تو ہوگئی ہے کہ کوئی ایسا معاہدہ ان دو جماعتوں کے درمیان نہیں ہوا ہے۔ دوسری بات یہ ہے کہ ابھی یہ قرارداد جو اکثریت سے پاس ہوگئی ہے، اب میں توقع رکھتا ہوں کہ جن لوگوں نے بڑی لمبی چوڑی تقریریں کی ہیں اس کے حق میں، میں روزانہ ان سے پوچھوں گا جناب سپیکر کہ انہوں نے اس کے لئے مرکزی حکومت میں جاکر اور مرکزی ایوانوں میں جاکر کیا کیا؟ میرے خیال میں یہ میرا حق ہے کہ میں ان سے اگر روزانہ نہیں تو ہر ہفتے یہ ضرور پوچھوں گا کہ آپ نے اس قرارداد کا کیا کیا؟ شکریہ۔

جناب ہمایون سیف اللہ خان ، Personal explanation جی یو منٹ جی سپیکر صاحب،

جناب سپیکر ، اکرم خان درانی مخکښې پاسیدلے وو جی، بیا تاسو ورپسے پاسنی،

جناب اکرم خان درانی، جناب سپیکر صاحب! څنګه چه نجم الدین خان اووے حقیقت دے چه د اپوزیشن ممبرانو په تاسو باندے مکمل اعتماد دے او څومره وخت چه تاسو د هغوی لحاظ ساتلے دومره گورنمنټ بینچز تاسو نه دے ساتلے۔ او پرون خو جی یو ښکاره خبره وه او نن هم ښکاره ده که په دے هاؤس کښې پرون د دے قرارداد چا مخالفت هم کړے وے نو دا بیا هم په Majority باندے پاس وو۔ که چرته کښې گنتی خو شوے وے او هر چا چه د دے مخالفت کړے وو په دے هاؤس کښې، (تالیاں) نو هغه چا کړے نه دے او خاموشی چه ده نو هغه د رضامندئ اظهار دے او که بیا کړے هم وے

نو انشاء الله په هغه وخت باندے بیا په اکثریت باندے دا پاس وو۔ نو مونږ اووے چه دا قرارداد پاس شوے دے او بی ته زه د خپل طرف نه او د خپلے پارټئ د طرف نه چه د دے صوبے د حقوقو خبره وی د دے صوبے د ترقی خبره وی په هغے کښ مونږه په هر وخت په هر قدم ورسره یو، یو قدم به هم ترے روستو پاتے نه شو۔ (تالیاں)

جناب سپیکر : جی همایون خان، پیرمحمد خان، یو منټ همایون خان مخکښ پاسیدلے وو۔

جناب ہمایون سیف اللہ خان، سپیکر صاحب! آپ نے فرمایا کہ میں بڑا آرام سے اُٹھا جی۔ جناب یہ تو قرارداد تھی، میں اپنے چھوٹے بھائی کے لئے مرگ بھی آتی نا تو میں چاہونگا کہ پہلے میں مر جاؤں، یہ میرا چھوٹا بھائی ہے (تالیاں) اور یہ تو صرف قرارداد تھی، میرے گھٹنوں میں ذرا تکلیف ہے اس کی وجہ یہ ہے سپیکر صاحب۔۔۔ (قہقہے)

جناب سپیکر، خما هر گز دا مطلب نه وو چه تاسو د هغوی حمایت نه کولو،

جناب ہمایون سیف اللہ خان، مونږه د پښتو په دے صوبه کښ اوخو۔۔۔

جناب سپیکر ، خما هرگز دا مطلب نه وو چه ورور سره دِ اوجنگو مه (قہقہے)

جناب ہمایون سیف اللہ خان ،خو دومره خبره مے کوله جی (تالیاں)

جناب پیر محمد خان، شکریه جناب سپیکر صاحب ! سپیکر صاحب یو خو خمونږه د پښتو یوه خبره ده، "وانی چه مارتیر شی نو وروستو هغه لکیره بیا په لختو وهل نه وی پکار" مار لاړ شی په سوره ننوخی ختم شی وروستو بیا سرے لخته راخلی او هغه خانے ډبوی چه دے خانے باندے مار تلے وو، تیروتے هغه خو پرون وو۔ قرارداد پاس شو، خلاصه شوه،بله دا

خبره کوم جناب سپیکر صاحب، چه قرارداد چه تاسو کله،یو منټ جی ، چه کله قرارداد په هاؤس کښې راغے، مونږه پکښې هم قرارداد پیش نه کړل بی بی او دوی هم پیش کړو نو په دغه وخت کښې که چا خلاف کولے نو هم حق وو که چا د هغے په Favour کښې دلیل ورکولے خلاف کښې Against کښې، نو دا دواړه حق وو، نن د هغے څه فائده هم نه شته، بل جناب سپیکر صاحب، تاسو چه دyes آواز اوکړو چه څوک د د ے په حق کښې وی نو په هاؤس کښې خو خدائے شته چه دNo صرف دا یو دوه آوازه، بی بی اووے چه دوی غلے غونډے ونیلی دی، نو هغه غلے دا وو چه صرف دوه وو،بل هیچا پکښې دNo آواز نه دے کړے، نو څما خو دا خیال وو چه د مسلم لیګ ملګری دوستان څمونږه چه دی نو دوی ورسره دYes آواز اوکړو څکه دومره په غټ آواز باندےYes اوشو نو چه کله دومره په غټ آواز باندے د Yes آواز اوشو او No صرف معمولی یو کس دوه راغلل نو د رولز مطابق دغه هم کافی وه۔ بیا ضرورت نه وو Show hands ته یا دغه ته، ما د هغه باوجود ستاسو په نوټس کښې څکه راوسته ما اووے نه، بیا هم کیدے شی چه د چا په زړه کښې وی،دNo په آواز باندے،تاسو خو ډیره ښه فیصله
اوکړه چه Yes خو عام دے خو که No کښې هغه دوه آوازه چه راغلے دی که هغه څوک وی نو هغوی دِ پاسی، نو هغه پته اولږیده چه په هغے کښې صرف سلیم خان او همایون خانAgainst کښې پاسیدو۔ واضح شوه خبره چه په هاؤس کښې صرف دوه کسان د دے خلاف دی، دوه کسان، او باقی هیڅوک په خلاف کښې نه پاسیدو اوس دا خبره چه یره په دے هاؤس کښې هم دا خبره چا اونکره، لکه د مسلم لیګ مشر تقریر اوکړو هغه دا خبره اونه کړه په

خپل تقریر کښې چه مونږه Abstain کوو۔ خو هغه دا یو تجویز ورکړو چه که داسے اوشی هغه تجویز سره چا اتفاق هم اونکړو بیا هغه کیناستو، بیا نه هغه دا ذکر کړے دے، نه د هغه په ملګرو کښې بل چا کړے دے چه مونږه Abstain کوو، دا ذکر چا نه دے کړے نو په yes کښې دوی او مونږه ټول شریک شوی وو۔ اوس د هغے وروستو که نن یو سړے مخالفت کوی نو دا خما خیال دے، زیاتے دے۔ بیا بی بی دا خبره اوکړه چه پښتون ولیٰ کښې چه تاسو مونږه سره تعاون اوکړو نو د پښتون ولیٰ اصول دا دی چه زه به هم تاسو سره تعاون کوم۔ قرآن هم وائی مونږه ته جناب سپیکر صاحب،
" فَاذْكُرُونِىٓ اَذْكُرْكُمْ" که تاسو زه یاد کړم نو خدائے پاک وائی زه به تاسو یاد کړم، دا اصول مونږه ته اسلام ښودلی دی او پښتو هم مونږه ته دا ښائی چه مونږه دے که څکه تاسو سره تعاون د نیک نیتئی د پاره کړے وو چه مسلم لیګ هم په دے کښې یو دی او دا ټول د صوبے د مفادو د پاره خبره ده، نو په هغه وخت کښې چه خلاف نه شو اوس مونږه په یوه خبره کښې حمایت اوکړو نو انشاء الله تعالٰی په هره جائزه خبره کښې به مونږه بیا تاسو سره حمایت کوو او مونږه هم پښتانه یو، د یوے خبرے چه یو خل څه لږ حمایت اوکړو نو مونږه به واپس تښتو نه، خو پورے تاسو نه یو زغلولی حمایت به درسره لږ نور هم زیات اوساتو۔ دے سره سره زه معافی غوارمه، خو پکار دا وه چه نن بی بی سپین څادر په سر کړے وے دا خو د خوشحالئی موقع ده۔ (تالیاں) نو دے تور په سر کړے دے۔ څه د غم غونډے اظهار نے کړے دے، د خوشحالئی اظهار پکار وو نن مبارکی ورله ورکوم چه پنځوس کاله پس بیا هغه خپل کوشش نے کامیاب کړو، اونے

ګټلو (تالیاں) چه کوم آواز د پاره دوی پنځوس کاله مخکښ چغې وهلې دی۔ (تالیاں)

بیگم نسیم ولی خان، خما د پیر محمد خان د دې تجویز سره اتفاق دے۔ نن چونکه یخنی وه خما سپین ګرم څادر په موقع نه وو، ما خکه سپین څادر، څه د روایاتو په حساب پکار دا وے چه ما سور څادر په سر کړے وے، هغه خما د عمر سره نه ښائی زه یو ورکوټے شان وضاحت کول غواړم سلیم خان اووے چه په دے هاؤس کښ هیچا دا او نه وئیل چه د دوی سره معاهده شته، حکومتونه په Alliances چلیږی، په معاهدو نه، مسلم لیګ ته هم پته ده او مونږه ته هم پته ده چه خمونږه معاهده شته او که نشته او که د پختونخوا په مسئله که د معاهدے تپوس کوئ نو خما نه دِ نه کوی۔ دا به ورته اووایم چه لاړ دِ شی د میاں نواز شریف صاحب نه دِ تپوس اوکړی چه آیا د هغه مونږه سره څه معاهده شته او که نه شته۔

جناب اکرم خان درانی، جناب سپیکر صاحب! زه صرف یو وضاحت کول غواړمه نن "خبریں" اخبار لیکلی وو چه مونږه دا قرارداد واپس اخستے دے پختونستان والا، نو په هغے کښ جی ما ترمیم کړے وو د پختونخوا، مونږه واپس نه دے اغستے، په هغے کښ مونږه ترمیم اوکړو او هغه مونږه پختونخوا کړو جی۔

حاجی محمد عدیل، جناب سپیکر! میں ذرہ ہٹ کر، آپ کی اجازت ہو تو ہٹ کر بات کرونگا یہ جو موضوع ہے، میں نے کل کوشش یہ کی تھی اور یہ کوشش صرف میں نے سلیم سیف اللہ خان کے لئے کی تھی کہ انگریزی "آتھروں" کا بھی حوالہ دیا تھا کیونکہ مستند بات ان کے لئے یہ ہے کہ اگر وہ لندن سے بہرحال اس کا بھی اثر نہیں ہوا۔ دوسرا یہ ہے کہ

ہمایون سیف اللہ خان صاحب نے یہ کہا ہے کہ میں اپنے بھائی کے لئے، چھوٹے بھائی کے لئے جان دینے کے لئے تیار ہوں۔ وہ قرارداد کے خلاف نہیں تھے اپنے بھائی کی خاطر انہوں نے انکی حمایت کی ہے۔ جناب سپیکر! سلیم صاحب نے ایک اور بات پشاور کے حوالے سے کی تھی کہ جی کل یہ کہیں گے کہ پشاور کا نام بدلیں جی کیوں بدلیں جی ہم تو پرانے ناموں پہ، ---

<u>جناب علی افضل خان جدون</u> ، جناب سپیکر! تھوڑی سی اطلاع کے لئے گزارش ہے کہ یہ "آتھروں" نہیں ہوتا Authors ہوتے ہیں، انگریزی Authors گواہ رہیں گے---

(تالیاں)

<u>حاجی محمد عدیل</u>، تھینک یو جی، شکر ہے کہ انہوں نے میری اس غلطی کی اصلاح کی انشاءاللہ میں ان کی یونہی اصلاح کرتا رہوں گا جناب سپیکر، پشاور بہت پرانا نام ہے ہمیں کیاضرورت ہے۔ ہم نے تو پختونخوا کا بھی کہا ہے کہ یہ تین ہزار سال پرانا نام ہے، پچھلے زمانے میں جی سنسکرت میں پشپیہ جو ہے وہ پھول کو کہتے تھے اور یہ پشاور جو ہے یہ پھولوں کا شہر کہلاتا تھا بلکہ توزک بابری میں بھی ذکر ہے۔ اسکے علاوہ روڈ یا ڈ کپلنگ نے بھی اپنی نظم اس پر لکھی ہے۔ یہ پشاور رہے گا انشاء اللہ یہ پشاور پرانا نام ہے ہم پرانے نام بدلتے نہیں ہیں۔

<u>جناب سلیم سیف اللہ خان</u> ، جناب سپیکر! اب تو مجھے اجازت ہوگی On personal explanation حاجی عدیل صاحب لندن کی باتیں کرتے ہیں میں ذرہ ان کو یاد دلانا چاہتا ہوں کہ اب حال ہی میں ملکہ برطانیہ آئی تھیں اور جتنی حکومت نے بلکہ میں نے تو اخباروں میں پڑھا تھا کہ ہمارے سپیکر صاحب جو ہیں، الہی بخش سومرو صاحب، انہوں نے تو کہا تھا کہ میں تو اب بھی آپ کا Loyal subject ہوں اور ہمارے وسیم سجاد صاحب نے فرمایا ہے کہ اب بھی آپ میری ملکہ ہیں تو آپ کس کی باتیں کر رہے ہیں۔ تو

میری صرف یہ گزارش ہے کہ کم ازکم لکی مروت جو ہے وہ صوبہ سرحد میں ہے انشاء اللہ اور سرگودھا والے کا میں شکریہ ادا کرتا ہوں کہ سرگودھے سے آکر وہ یہاں پر پختونو کے حق میں باتیں کر رہے ہیں۔ میں ان کا' کاش کہ وہ زبان بھی سیکھ لیں۔

پشتو کښې لږے خبرے شروع کړے وے نو مونږه لږ د هغے نور هم دغه کوو۔ (قہقہے)

حاجی محمد عدیل، جناب سپیکر! اگر انکا اشارہ میری طرف ہے تو لوگوں کو تو یہ بھی پتہ ہے کہ وہ خٹک کونسے خٹک ہیں' ان کی * +++++++++اور ان کو پتہ ہے اور میں یہ دعوے سے کہتا ہوں کہ میرا خاندان یہاں ڈھائی ہزار سال سے آباد ہے۔

جناب سلیم سیف اللہ خان، یہ واپس لینا چاہئے * ++++++++++

جناب سپیکر، No, expunged, these are expunged. نہیں جی' نہیں جی۔

جناب عاشق رضا سواتی، پوائنٹ آف آرڈر سر، جناب سپیکر صاحب! مهربانی جی یو منټ راله راکړے خمونږه خویوه ګله ده جی ملک صاحب یو منټ کینبته خمونږه خو یوه ګله ده ستاسو نه سپیکر صاحب، څنګه چه علی افضل خان جدون صاحب اووے چه تاسو خو Custodian یے نو دا دے ګس لاس ته خو ستاسو زیاته مهربانی ده او دے خی لاس تاسو دومره نظرکرم نه ساتے جی مونږه خو دا پرون نه پاسو او کینو او تاسو مونږه ته هدو نظر نه

---

* بحکم جناب سپیکر صاحب حذف کیا گیا۔

ساتے او زه خو ستاسو په وساطت نجم الدین خان، پیر محمد خان او اکرم خان دُرانی صاحب ته دا عرض کومه چه یره په هره خبره باندے مه پاسئی او پوائنټ آف آرډر، او چه پوائنټ آف آرډر اوشی جی او دے وانی چه د دے نه فائدے اغستله او مونږه هم ستاسو مسلمانان رونړه یو۔ مونږه له هم فائدے اغستلو د پاره لږ غوندےChance راکړئ۔ په پوائنټ آف آرډر باندے ولاړ یمه سر چه یو ډیره اهم مسئله چه تلاوت اوشی نو د دے نه پس کله په پښتو کښ ترجمه اوشی او کله په اُردو کښ اوشی۔ خما خو دا گزارش دے جی۔

جناب سپیکر ، زه د هغے جواب ورکوم۔

جناب پیر محمد خان ، دا جی په رولز کښ لیکلی دی چه کله په پښتو کښ ترجمه کیږی دا په رولز کښ شته خو دوی ته پته نه شته۔

جناب عاشق رضا سواتی، چه روزانه روزانه په پښتو او په اُردو دواړو کښ جی ترجمے اوشی چه خمونږه په دے پریس گیلرئ کښ هم دا خلق ناست دی او خمونږه اراکین هم دلته کښ داسے شته چه په پښتو باندے نه پوهیږی او وزیټر گیلرئ کښ هم داسے خلق ناست دی۔

جناب سپیکر، د هغے زه تاسو له جواب درکومه جی یو خو خمونږه په خپل رولز کښ داaccomodation شته، درے واړه ژبے دی خو مولانا صاحب یو ورځ په پښتو کښ کوی، بیوه ورځ په اُردو کښ کوی۔ د دے د پاره چه لږ ستاسو ټائم هم پکښBusiness ته پاتے شی۔ خمونږ خو دا کوشش وی۔

جناب عاشق رضا سواتی، نه جی دا خو داسے یو اهم مسئله ده، دا چه مونږه نورے دومره خبره کوو، که په هغے باندے یو دوه منټه زیات اولږی چه په دواړو ژبو کښ دا ترجمه اوشی۔

جناب سپیکر ، ښه په دے به هم بحث اوکړو انشاء الله، تاسو څه وخت کښې دغه راشے۔

ملک جهانزیب خان ، پوائنټ آف آرډر سر ، جناب سپیکر صاحب! ډیره شکریه، مخکښې څما دے مشرانو خبرے اوکړے، زه صرف دا وضاحت کومه چه الحمد لله مونږه ټول پښتانه یو، په صوبه سرحد کښې اکثریت خمونږ د پښتنو دے او د پښتون قوم خصوصیات دا دی چه پښتون د پښخو ټکو نه جوړ دے" پت، ښیګړه، توره، وعده او ننګ چه دا پښخه خبرے په کوم سړی کښې موجود وی نو هغه ته پښتون وئیلے شی خو زه به دا عرض اوکړمه چه مونږه د مختلفو نظریاتو خلق یو، مختلفو جماعتونو کښې تړلی یو، دا پښتو یا د پښتون والی دعوٰی کول چه کوم دی، دا د یو سړی کار نه دے، د یو فرد کار نه دے، د یو جماعت کار نه دے، مونږه ټول پښتانه یو، خو زه د دے خپل نجم الدین رورنه دا تپوس کومه چه دا قرارداد تا په نیک نیتی باندے پیش کړے دے، که دا تا د دے د پاره پیش کړے دے چه یره مونږه د دوی په مینځ کښې څه اختلاف پیدا کړو۔ نجم الدین روره نو بیا خو" انما الاعمال بالنیات" بیا دے دا خبره د نیت نه ده۔ بله جی دا وضاحت کوم چه د نجم الدین خان---------

جناب سپیکر، داQuestion's Hour ستاسو لاړو ګورے، زه تاسو ته وایم۔

ملک جهانزیب خان، یو عرض کومه سر! ---

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! دا Question's Hour دے او دے د چا په زړونو عالم نه دے چه د هغه په زړه کښې څه دی۔ ظاهری خو---

جناب یوسف ایوب خان (وزیر مواصلات و تعمیرات)، جناب سپیکر! آج جمعہ کا دن ہے

جناب مہربانی کرکے Question's Hour شروع کریں، سارے ایم پی ایز کے Questions ہیں۔

ملک جہانزیب خان، دا نجم الدین خان رور جی او دا حمید خان چه د هغه هم د پیپلز پارټئ سره تعلق دے۔ هغه هم قرارداد نمبر 76 رالیږلے وو۔ چه زه کوهستان صوبه غوارم نو تاسو رونړو خپلو مینځ کښ صلاح کړے وه یا تاسو چه واینی شیرپاؤ خان دا دعوٰی کوی چه نجم الدین خما په وینا باندے۔۔

جناب سپیکر، ګورئی جی دا شے اوس په پوائنټ آف آرډر کښ خو نه راځی کنه، نو بیا خمونږه رور وائی چه هغوی له ټائم نه ورکوئ۔ تاسو مهربانی اوکړئی لږ تشریف کیږدئی جی۔

جناب نجم الدین، On personal explanation sir, سر زه په Personal explanation باندے ولاړ یم۔

جناب فرید خان طوفان (وزیر خوراک)، سپیکرصاحب! دا Question's Hour چه کوم شروع کیږی، د هغے جوابونه به راځی۔ ډیر ضروری سوالونه دی خو په دے کښ ټولو نه زیاته خبره پکښ دا راغلله چه زه په آخر کښ، خمونږ آزاد ممبران صاحبان چه کوم دی غنی الرحمان صاحب شولو، یوسف ترند صاحب شولو، نقیب الله خان شولو او میاں انورعلی صاحب شولو او دغه شان حبیب الله خان کنډی صاحب شولو۔ د پیرمحمد خان خو بی بی شکریه ادا کړے ده۔ د دوی انتهائی زیاته شکریه ادا کوو۔ (تالیاں) د هغوئ اوس فردًا فردًا نوم اخلو او که تاسو Question's Hour شروع کوو نو شروع نے کړئی۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی، جناب سپیکر صاحب! یو وضاحت کوم جی دے فرید

صاحب دا صاحبان ئے ټول یاد کړل خو خدائے دِ اوکړی چه په دے ټول سیشن کښې دِ هم داسے یادوی چه صاحبان او صاحبان۔

جناب سپیکر : Question Hour شروع کوئ جی۔ نجم الدین خان په Personal explanation باندے پاسیدو، نجم الدین خان زه تاسو ته خواست کوم۔ بس تاسو --------

جناب نجم الدین : بس جی تاسو دومره خما خبره واورئی، زه دومره څه وایم نه جی۔ جهانزیب خان خبره اوکړه۔ زه جی خدائے ګواه دے چه په دے یوه خبره باندے چه د دے صوبے نوم دِ بدل شی او د دے پښتنو د روایاتو مطابق دِ د دے نوم کیښودے شی، د دے سره خما خپل ایمان دے ځکه چه زه پښتون یم (تالیاں) یو عرض کوم جی، ستاسو په خبره باندے زه راځم خما جی یوه پارټی ده، د هغے پارټئی د احکاماتو پابند یم او د هغے پارټئی سره روان یم۔ د دے نه مخکښې په 1990ء کښې هغه ټائم کښې د اختلافو د پاره مونږ دا نه ده کړے۔ ځکه چه نن که مونږ دا اووایو چه که اے این پی دے طرف ته راشی نو هم حکومت جوړولے شو او که مسلم لیګ راشی نو هم حکومت جوړولے شو۔ خو په هغه ټائم کښې زه عرض کوم په 91-1990ء کښې په هغه ټائم کښې که مونږ اتحاد کړے وے نو خمونږ حکومت نه جوړیدو لیکن زمونږ Clear cut موقف دا وو، په هغه وخت کښې هم مونږ په اپوزیشن کښې ناست وو، پاکستان پیپلز پارټی په اپوزیشن کښې ناست وو او هغوی د دے خبرے د بی بی سره مکمل حمایت کړے دے او دے قرارداد له ئے ووټ ورکړے دے۔ د اختلافاتو د پاره نه سر---

جناب سپیکر : په هغه لحاظ تاسو خپل Clarification اوکړو جی۔

جناب نجم الدین ، سر! خما د تره د خونے متعلق خبره نے اوکړه جی هغه قرارداد ورکړے وو لیکن چه کله هغوی ته د پارټئی احکامات ملاؤ شول چه ته خپل قرارداد واپس واخله، هغوی د هغو احکاماتو مطابق هیڅ خبره په هغے نه ده کړے او خپل قرارداد نے واپس اغستے دے۔ نو خما عرض دا دے جی جهانزیب خان ته دا خبرے نه دی پکار، خکه چه مونږ د پارټئی پابند یو۔

جناب سپیکر ، بس کینئ ، جی، بس ټهیک ده جی کینئ

جناب نجم الدین ، د دوی خو هیڅ پته نه لږی، پته نے پرون اولګیده چه ښکاره شوه۔ ووټ نے هم ورکړو، خمونږ سره نے ملګرتیا هم اوکړه، خبرے ته غوږ کیږده۔ او نن ترینه منکر دی۔

ملک جهانزیب خان، زه جی افسوس کوم چه د نجم الدین خان پلار خمونږ سره په مسلم لیګ کښ دے۔

جناب سپیکر ، عبدالسبحان خان جی

ملک جهانزیب خان ، او هغه خمونږ د مسلم لیګ د صدارت دعوٰی کوی او دے وائی ستا د پارټئی، نو بیا دے د پلار خبره ولے نه منی۔

جناب نجم الدین ، خما خپل نظریات دی خما د پلار خپل نظریات دی جی۔

جناب سپیکر: ذاتی Attacks مه کوئی جی،

جناب عبدالسبحان خان ، سپیکر صاحب! ډیره مننه جی، ډیرے خوږے خوږے خبرے اوشولے۔ د جدون د خبرو نه پس بیا ضرورت هم نشته دے چه هغه اووے چه مونږه Abstain کړے دے، د پارټئی پیر صاحب هم جرګه کړے ده۔ خو زه د اپوزیشن په نوټس کښ یوه خبره راولم۔ هغوی دے

خبرے له څه بل غونډے رنګ ورکوی۔ زه هغوی ته تاریخی واقعات وایم
چه تاسو بیا بیا دا خبره، چه تاسو بی بی ته وایئی چه یره مونږه د دے صوبے
د ترقئی د پاره به په هر جائز کارکښ تاسو سره ملګری یو۔ نو په دے کښ
چه کوم سرے د صوبائی اسمبلئی ممبر منتخب شوے دے۔ هغه دلته کښ
سوګند پورته کړے دے۔ بیا خمونږه مسلم لیګ یوه پارټی ده، چا چه
پاکستان جوړ کړے دے او عوامی نیشنل پارټی په دے صوبه سرحد کښ بله
ورپسے دوئیم نمبر لویه پارټی ده۔ د سمندر نه یو نهر اوځی په یو طرف
راتاؤ شی او بل نهر اوځی په بل طرف راتاؤ شی خو د دواړو نهرونو کار د
هغه وطن د هغه علاقے سیرابول دی۔ آبیاری ده۔ (تالیاں) ښېنکے راویستل
دی، سپرلے راویستل دی نو که چرے د چا دا خیال وی نو دا یو تاریخی
حقیقت دے چه کله قائداعظم په 1947 ء کښ دلته کښ راتللو نو هغه باچا
خانو ډاکټر خان له دعوت ورکړو، په هغه وخت کښ کاروونه، فدا محمد
خان ته معلومه ده، ژوندے دے، هغه د دے واقعاتو ګواه دے۔ ونیلے دی چه
د دے پاکستان د تعمیر او د ترقئی د پاره باچا خان دِ خما نه ښی لاس ته کینښی
او ډاکټر خان دِ خما نه ګس لاس ته کینښی، دا هغه زاړه واقعات دی او زه فخر
کوم چه میاں نواز شریف نن هغه خبره پریکټیکلی ثابته کړه (تالیاں)
چه یو طرف ته ترے بیګم نسیم ولی خان ناسته وی او بل طرف ته ترینه خان
عبدالولی خان ناست وی۔ د دے صوبے د حقوقو د پاره په ړومبنی خل
باندے که هغه د اوبو تقسیم دے او که هغه این ایف سی ایوارډ دے۔ هغه د
میاں نوازشریف د مسلم لیګ په حکومت کښ شوے دے او انشاء الله د میاں
نوازشریف په قیادت کښ که چرے د چا دا خیال وی اختلاف رائے په هره

خبره باندے راتلے شی، دا یو جمہوری حق دے خو پہ مونږہ کښں اختلافات نشی راتلے چہ تر څو پورے میاں نوازشریف ژوندے دےاو فیصلہ دہ ---

(تالیاں)

دا د ضد پښتو بہ پریږدم

تہ چہ یار شوے د رقیب، رقیب بہ یار کړم

(نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات)

Mr. Speaker: Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, to please ask his Question No. 63

*63 جناب پیر محمد خان، سوال نمبر 63' کیا وزیر صحت ازراہ کرم ارشاد فرمائینگے کہ

(ا) آیا یہ درست ہے کہ سیدو گروپ آف ہاسپٹلز صوبے کا تیسرا بڑا ہسپتال ہے؟

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ ہسپتال میں انستھیزیا کی مشین بھی نصب ہے؟

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ مشین کئی سالوں سے خراب پڑی ہے؟

(د) اگر (ا) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو آیا حکومت مذکورہ مشین کو تبدیل کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

جناب ثناء اللہ خان میانخیل (وزیر صحت). (ا) جی نہیں

(ب) مذکورہ ہسپتال میں انستھیزیا کی 9 مشینیں نصب ہیں۔

(ج) مذکورہ بالا 9 مشینوں میں سے چار مشینیں چالو حالت میں ہیں جبکہ پانچ خراب ہیں۔

(د) مالی مشکلات کیوجہ سے ان مشینوں کی تبدیلی میں کچھ دشواریاں حائل ہیں۔ تاہم حکومت بیرونی مالی ایجنسیوں کے ساتھ کوشش میں تا حال مصروف ہے کہ ہمارے سب بڑے ہسپتالوں میں مشینری کی تبدیلی اور جدید بنانے کیلئے رقوم مہیا کرنے میں ان

ایجنسیوں کی ردعمل حوصلہ افزا ہے اور امید کی جاتی ہے کہ جلد ہم ایک بڑے نوعیت کے پروگرام پر کام شروع کردیں گے۔

جناب پیر محمد خان، ایک تو میں یہ پوچھونگا وزیر صاحب سے کہ میرا سوال نمبر 311 کا جواب جو ضلع سوات سے آیا ہے، آج کیوں پیش نہیں کیا گیا' اور اسی سوال کے بارے میں بھی ضمنی سوالات کروں گا۔ ایک یہ ہے جناب سپیکر صاحب' میں نے جو پوچھا تھا کہ سیدو گروپ آف ہاسپٹلز میں انستیھزیا کے مشینیں کئی سالوں سے خراب ہیں۔ یہ کہتے ہیں کہ 9 مشینیں ہیں جن میں سے پانچ خراب ہیں تو میں یہ پوچھتا ہوں کہ کب سے یہ پانچ مشینیں خراب پڑی ہیں اور کیا گذشتہ بجٹ میں انہوں نے فنانس ڈیپارٹمنٹ سے ان پانچ خراب مشینوں کو بدلنے کیلئے ڈیمانڈ کیا تھا؟

وزیر صحت، جناب سپیکر! اسمبلی کے کارروائی میں جو Question's Hour تھا وہ تو ویسے گزر چکا ہے اصولاً تو ان کو Lapse ہونا چاہیئے تھا لیکن بہر کیف اس میں اگر----

(قہقہہ)

جناب سپیکر، قانونی پوائنٹ خو نے Arise کړے دے۔ خو دا ده چه First Hour of the Assembly کنه بل څه خو لا نه دے شروع شوے---(قہقہ) نو خما خیال دے دا نور څیزونه به Lapse شي---(قہقہہ)

وزیر صحت، سر! اس کے لئے چونکہ جواب سے میرے خیال میں وہ مطمئن نظر آتا ہے انہوں نے ایک ضمنی سوال کیا ہے اس میں مَیں جناب ممبر صاحب کے گوش گذار کرنا چاہتا ہوں کہ اس میں بھی وضاحت دی گئی ہے کہ ایجنسیوں کا Concern لیا گیا ہے اور وہ اس پر رضامند ہیں انشاء اللہ اس کے لئے رقوم مہیا کرنے میں' I hope کہ انشاء اللہ وہ جو جلدی ہو جائیں گے۔ انشاء اللہ۔

جناب پیر محمد خان، کیسے جلدی' جناب سپیکر! میں نے تو اپنے صوبے کی حکومت سے

یہ سوال پوچھا ہے میں نے ایجنسیوں سے نہیں، مجھے یہ بتایا جائے کہ یہ ملاکنڈ ایجنسی کی بات کر رہے ہیں یا خیبر ایجنسی کی یا کس ایجنسی کی، میں نے تو صوبائی حکومت سے پوچھا ہے۔ بیرونی ایجنسیوں کا پتہ نہیں ہے کہ بیرونی ایجنسیاں ہیں بھی کہ نہیں اور وہ کون کونسی ایجنسیاں ہیں کہ جو ہمارے لئے ہسپتال بناتی ہیں مشینیں لیتی ہیں۔ میں نے اپنی حکومت سے پوچھا ہے کہ سیدو ہسپتال میں انستھیزیا کی مشینیں خراب ہیں تو یہ کہتے ہیں کہ کل 9 مشینیں ہیں۔ جن میں سے 5 خراب ہیں۔ میں نے سوال کیا ہے کہ یہ پانچ کب سے خراب پڑی ہیں؟ اور جو بجٹ گزرا ہے ہماری اسی صوبائی اسمبلی نے جون میں پاس کیا ہے تو اس میں انہوں نے ڈیمانڈ نہیں کیا تھا؟ یا ڈیمانڈ کیا تھا؟ محکمہ خزانہ نے نہیں مانا۔

<u>جناب سپیکر</u>: خما خیال دے د منسٹر صاحب مطلب دا دے چه Donor Agencies سره به څه خبره شوی وی او هغوی به ورسره Promise کړے وی-Persue نے کړنی کنه جی-

<u>وزیرصحت</u>: سر! یہی بات ہے اور یہ خوب جانتے ہیں کہ ہمارے ہیلتھ کے جو پراجیکٹ ہیں وہ ڈونر ایجنسیز کے تھرو چل رہے ہیں اور اسی کے تحت سارا پروگرام چل رہا ہے۔

<u>جناب ہمایون سیف اللہ خان</u>: جناب سپیکر صاحب! یو ضمنی سوال کوم۔ ہمارے ضلع میں ایک بڑے ہسپتال پر کام ہو رہا تھا۔ کام تو بند ہوگیا چلو ٹھیک ہے، فنڈ نہیں ہے کچھ ایسی مشینیں لگی ہوئی ہیں ان پر نوکر نہیں ہیں ایکسرے چلانے والے نہیں ہیں۔ چلو فنڈز نہیں ہیں۔ یو بل کار نے شروع کړے دے سپیکرصاحب! د نهه کاله نه په یو کلی کښی یوه ډسپنسری روانه وه۔ هغه نے بدله کړه او بل ځائے ته نے کړه۔او کلاس فور نوکران نے در په در کړل، د کلی نه بهر لس لس

میله او شل شل میله وړاندے دی۔ نو زه منسټر صاحب ته وایم چه یره منسټر صاحب ما دا لیکلی راوړی دی۔ پرون مے ورکړے دی او دا ده کاپی مے ورپسے راوړے ده چه بهنی څه انکوائری پسے اوکړے Is it a good governance? هم دا جمهوریت پاتے شولو جی که بد کوی خو ما سره دِ اوکړی کنه، تکره دِ شی۔ ووټ نے نه دے راکړے۔ غریب خلقو سره، کلاس فوردی جی۔ در په در نے کړی دی، شل شل میله لرے نے غورزولی دی۔ دا دے جی لیټر تاسو ته په حواله کوم جی، دوی خو کار نه کوی۔

جناب باز محمد خان، محترم سپیکر صاحب! اجازت شته دے۔ همایون خان خبره کوی چه د دوی د کلی نه یا د دوی خانے نه چرته ډسپنسری نه ده بدله کړے دغه شان واقعه اوس خو سلیم خان نشته دے۔ خما په کلی کښې یوه ډسپنسری نے کړے وه مخکښې په 1990 ء کښې چه زه اسمبلئی ته راغلے ووم۔ نو چه څه وخت هغه اسمبلی Dissolve شوله او Care taker Government راغے نو سلیم خان خپل د کلی نه ډسپنسری هغه خپلے حلقے ته راوړه۔

جناب پیر محمد خان، سپیکر صاحب! دوی خو یو بل نه بدلے اخلی (قہقہ) یو د یو ډسپنسری بدلوی او بل د بل، خو دا خما د دے سیدو هسپتال پوزیشن دا دے۔۔۔۔۔

وزیر صحت ، سر ! اس کے لئے میں اس Complication میں نہیں جانا چاہتا ہوں کہ یہ Fresh question اس پہ سے آئیں۔ میں ممبر صاحب کو یقین دلانا چاہتا ہوں کہ اس بات کا چونکہ وہ ڈائریکٹ میرے نوٹس میں نہیں لائے لیکن انشاء اللہ اس کا میں نوٹس لوں گا اور اس میں اگر کوئی اس قسم کی غیر قانونی بات سامنے آئی تو انشاء اللہ اس پر

ضرور ہم اب نوٹس لیں گے اور اس پہ ہم کارروائی کریں گے۔

ملک جہانزیب خان، خما یو ضمنی سوال دے۔

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! میرا مشینوں کے بارے میں تسلی بخش جواب انہوں نے نہیں دیا۔ یہ سیدو کی جو پانچ مشینیں خراب ہیں۔ انستھیزیا کے بارے میں یہ ہمارے لئے کیا کر سکتے ہیں؟

جناب سپیکر: پیر محمد خان!

جناب پیر محمد خان، میرا ان کے ساتھ کوئی ضد و عناد نہیں ہے۔ میرا مقصد یہ ہے کہ ہسپتالوں کی یہ جو مشینیں خراب ہیں وہ کس طریقے سے یہ بدلتے ہیں؟ نئی لگاتے ہیں یا پرانی کا مرمت کرتے ہیں؟ اور کب کریں گے؟

وزیر صحت، میری ممبر صاحب سے عرض ہے کہ کوشش تو کی ہے کہ مختصراً لیکن وہ خود بھی جانتے ہیں کہ ہمارے ہیلتھ کے منصوبہ جات میں سیدو گروپ آف ہاسپیٹلز کو ہم نے Priority پر لیا ہوا ہے اور اس پر جو بہت بڑے نوعیت کے منصوبے کا پروگرام ہے انشاء اللہ میں ان کو توقع دلاتا ہوں کہ اس پر کام شروع ہو گا جس میں اس مشینوں کے Replacement بھی شامل ہے۔ جہاں تک ان مشینوں کا تعلق ہے سر! تو اس کی لسٹ ان کے سامنے ہے۔ 1947ء سے جو مشینیں ہیں۔ ان کو یقیناً پتہ ہونا چاہئے کہ آپ خود Out of dated ہیں اور پچاس سال بعد جناب ان کی کیا پوزیشن ہوگی؟ اور ان میں جو خرابیاں آئی ہیں وہ اس وقت ناقابل مرمت ہیں۔

جناب پیر محمد خان، میں نے جو سوال کیا تھا اس کا جواب نہیں دیا جناب سپیکر صاحب کہ یہ مشینیں کب سے خراب پڑی ہوئی ہیں؟

جناب سپیکر، پیر محمد خان! خما خیال دے تہ شہ داسے ډیر ډیر امتحانونہ مہ اخلہ، پہ لنډو باندے راخہ۔ خو منسټر صاحب، دا کوشش اوکړنی مہربانی

اوکړئ چه کومے ایجنسیانے دی، ډونرز دی که بل څه دی۔ تاسو خپل ډی جی صاحب ته یا سیکرټری صاحب ته هدایات اوکړئ چه دا ډیره ضروری خبره ده۔ آخر د مشینونو بیا فائده څه ده چه خلق ترینه فائده نشی اغستلے۔ نو دا مهربانی اوکړئ خپل سیکرټری صاحب ته Instructions ورکړئ چه زر تر زره د دے څه بندوبست اوکړی چه د عوامو مسئله حل شی۔ تهیک شوله جی۔

جناب پیر محمد خان، سپیکر صاحب! د پیر په ورځ خما خیال دے تیارئ ته سم شوی نه دی۔ خما سوال نمبر 311 دے او هغه ما د هغے د پاره دا فائل روزانه به راوړلو چه کله به راځی۔نو د هغه سوال جواب ولے نه دے راغلے؟ ځکه چه د سوات نه رالیږلے شوے دے۔ دا د هغے فائل دے۔ د یو دوه کسانو د ټرانسفر په باره کښ تفصیل دے۔ 24 پیرے دا ټرانسفرے شوے دی ما ورپسے دا روغ فائل راوړے دے نو دا 311 نمبر سوال دا جواب دوی ماته ولے نه دے رالیږلے؟

جناب سپیکر، د دے سوال تپوس کوئ جی، چه دا ولے نه دے راغلے۔

وزیر صحت، سر! مجھے تو جو آپ کے اسمبلی سیکرٹریٹ سے لسٹ ملی ہے ان کے جوابات ہم لائے ہیں تو یہ سوال جب اسمبلی سیکرٹریٹ بھیجے گا تو اس کا جواب بھی ان کو مل جائے گا۔

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب ! د سیکرټیریټ نه هم تلے دے د سوات نه ئے جواب دلته کښ راغلے دے۔ ما سره ئے هم تفصیل دے۔ دا ده هاؤس ته ولے نه پیش کیږی؟

جناب سپیکر، دا چیک کړئ جی چه بیا دغه راځی په هغے کښ ئے ورته پیش

کړني۔

<u>ملک جهانزیب خان</u>، خما یو عرض دے، د دے هیلته ډیپارټمنټ سره نے تعلق دے۔ پرون یوه واقع شوے ده جی، خما د خپلو سترګو په مخکښ، خما د بچی اپریشن وو د حبیب میډیکل کمپلیکس کمره نمبر 11 کښ، هلته کښ د کوهاټ یوه زنانه نے راوړه، او د هغے اپریشن یو ډاکټر اوکړو۔

بلکه هغه اپریشن نه وو، هغه زنانه نے دننه حلاله کړله۔ خکه چه کله هغه دغه بهر ته راووتو، هغه سټریچر کښ نے هغه زنانه راوویسته نو هغه خپلو خلقو هم ټولو چغے وهلے ۔ د کوهاټ وو او نوم نے جی ګلناز دے او د دے زنانه مرئی ته بیا هغه خاوند او بچو نے د پلاسټک ګُتتی نیولے وے، وینه ترے تله ۔ نو زه دا تپوس کوم چه اپریشن اوشی نو بیا خو وینا نه خی او ډاکټر د اپریشن تهیټر نه اوتختیدو ۔ نو زه د دے معزز ایوان د ایډمنسټریټر او ستا سو په نوټس کښ دا خبره راولم چه هغه زنانه مړه شوه هغه زنانه دومره چغے اووهلے او ډیر فریادونه نے اوکړل او هغے له جی ډاکټر رانغلو۔ باربار مونږه ډاکټر ته په ټیلیفون باندے هم کوشش اوکړو خو هغه زنانه مړه شوه ۔ د کوهاټ ده او نوم نے ګلناز دے او د ډاکټر نوم دے ډاکټر مصطفیٰ کمال۔ د هغه متعلق بیا ما ته دا اووئیلے شو چه ده چرته هم اپریشن کړے دے نو هغه انسان د ده نه مړ دے او د ده چرته هم اپریشن کامیاب شوے نه دے او ده باندے اوس څوک اپریشنونه هم نه کوی ۔ نو ستاسو په نوټس کښ دا خبره راولم چه د دے ډاکټر خلاف انکوائری اوکړنی او چه دا کومه زنانه مړه ده نو دا مهربانی اوکړنی چه دا ولے دا ظلم کیږی؟

<u>جناب سپیکر</u>، د دے خو **Best course** دا دے، د هغے که څوک لواحقین وی

نوهغوی دِ پولیس کښ رپورټ اوکړی - هرقسم دغه چه وی، رپورټ دِ اوکړی د هغے باره کښ یا دِ Civil suit اوکړی نو که بیا پرے ایکشن وا نغستو شو نو تاسو بیا دلته راشئی په هاؤس کښ نے اوچت کړئی نو مونږه به هغوی ته اووایو چه ولے مو ایکشن نه دے اغستے - Best course خو به دا وی جی -

<u>ملک جهانزیب خان</u>: که خمونږه صحت ډیپارټمنټ څه بندوبست اوکړی چه کوم خلق ډاکټران نه وی او هغوی اپریشنونه کوی نو چه کم ازکم په دے خلقو پابندی اولګوی او که څوک ډاکټران نه وی او هغه اپریشن کوی نو چه هغوی ته سزا ملاؤ شی - د دے څه بندوبست د محکمے د طرف نه پکار دے -

<u>جناب ثناء اللہ خان میانخیل</u> (وزیرصحت). کیونکہ ممبر صاحب نے یہ بات نوٹس میں لائی ہے۔ میں ان کو یہ یقین دلانا چاہتا ہوں کہ اس کا میں Suo moto action بھی لے لونگا اور مجھے یہ بات پوری سمجھ نہیں آئی کہ انہوں نے حبیب میڈیکل کمپلیکس کی بات کی ہے شاید وہ پرائیویٹ ہو گا ہمارے ------

<u>جناب سپیکر</u>: هغه پیپرز بیا دوی ته ورکړنی جی - منسټر صاحب وائی زه به Suo moto action به پرے واخلم - دا بیا ورته ---

<u>ملک جهانزیب خان</u>: دا جی ایم پی ایز هم ما نه تپوس کوی، دا خبره لږه ضروری ده- او دا ایم پی ایز پرے خفه کیږی- دا حبیب میډیکل کمپلیکس کښ خمونږه ګیاره نمبر کمره وه او مونږه ته غالباً مخامخ سات آٹھ نمبر کمره کښ دا واقعات جی اوشو- مونږه ټول ورته ولاړ وو او د اپریشن تهیټر نه عبد الرحمان خان صاحب-----

حاجی عبد الرحمان خان: دا مشن هسپتال سره دے او پرائیویټ هسپتال دے۔

وزیر صحت: نو پرائیویټ کښې اوس مونږه ، هغه خو پولیس ایکشن اغستے شی۔ How we can take action?

ملک جهانزیب خان: د اپریشن تهیټر نه چه کله دا زنانه راووتله نو د هغے مرئی ته ئے د پلاسټک ګټنی نیولے وے او هغے چغے ویستے او ډاکټر جی غائب وو۔ د ډاکټر نوم مصطفٰی کمال دے۔ ماترے نوم واغستو او هغه ټول سټاف ما له دا نوم راکړو چه د خدائے د پاره دا ډاکټر راځی او اپریشنونه کوی او دا ډاکټر نه دے۔

جناب اکرم خان درانی: سپیکر صاحب ! د دے نه خو غټه خبره نشته دے چه یو ایم پی اے د دے ګواه دے چه هغے نه بل شهادت ته خو ضرورت هم نشته خکه چه ده په خپله لیدلے دے نو د دے خلاف څه ایکشن واغستے شی او د او شهادت چه دے، د دے نه خو بل قابل قبول شهادت شته نه جی۔

جناب سپیکر: دا جی تاسو په دی غور اوکړئی کنه ---

جناب اکرم خان دُرانی: او پکار دا ده جی ایس ایس پی دِ هم خپله کارروائی اوکړی۔

جناب سپیکر: هغه به درشی تاسو هغوی ته هم اووایئی چه باقاعده پرے خپله کارروائی اوکړی۔

وزیر صحت: لیګل حدود کښې مونږه ایکشن اغستو ته تیار یو - په دے چه دا اوس پرائیویټ میډیکل هسپتال دے، نو دے کښې ---

جناب سپیکر: نه هغه ډاکټر که دغه وی۔

ملک جهانزیب خان: جناب په دے خیز چه مسئله روانه ده دا میاں صاحب ---

میاں افتخارحسین: سپیکر صاحب! دا خو انسانی مسئله ده- وزیر صاحب له پکاردی چه نیغ په نیغه اووائی- ډاکټر که پرائیویټ هم دے نو هغه به خلق حلالوی- عام سړے چه چا ته څه اووائی حکومت ئے نیوے شی دا خو لا ډاکټر دےاو د ډاکټر په کلینک کښ داسے خبره څنګه وی-

جناب سپیکر: دا مانیک آن کړئی-

وزیرصحت: جناب سپیکر صاحب! چه پولیس پکښ ایف ائی آر درج کړی نو بیا هغے کښ مطلب دا دے چه مونږه خپل اختیارات دی نو هغے کښ انشاء الله، ما خو ورته اووے چه زه به Suo moto action اخلم-

ملک جهانزیب خان: جناب سپیکرصاحب! خبره جی دا ده چه خما د دے ماشوم ته د اپنډکس تکلیف وو، ما مجبوراً دے پرائیویټ هسپتال ته څکه یوړو چه زه لیډی ریډنګ هسپتال ته لاړم نو هلته ماته ډاکټر اووے چه د ده اپنډکس نشته- په هغه هلک باندے بیا تکلیف راغلو نو بیا ما مجبوراً پرائیویټ سرجن ولایت سید ته اوښایو، نو هغه ډیر ښه آپریشن د هغه اوکړو خو په هغه آپریشن تهیټر کښ چه پرون کوم آپریشن اوشو نو هغه ډاکټر بل وو او د هغه متعلق دا خبره ده جی چه تاسو باندے دِ خدائے نه راولی- دے پرائیویټ هسپتال کښ دا مسئله جوړه ده، ډاکټر نه وی او بهر ئے دلالان کینولی وی او خلقو نه پیسے اخلی او آپریشنونه کوی- ډیر خلق تباه شو او مړه ئےکړل او د هغے څوک تپوس نه کوی او د آپریشن نه مخکښے فیس اخلی، که سړے مړ شی نو بیا ترے تختی- فیس هم مخکښے اخلی-

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب ! خبره ډیره اهم ده خکه د انسان د ژوند خبره ده۔

جناب سپیکر: دا پکار ده چه خمونږه منسټر صاحب دا د گورنمنټ په نوټس کښې راولی او پولیس ته هم اوواني ـــ

جناب پیر محمد خان: پولیس ته جناب سپیکر صاحب ! هم دغه ریکوسټ ما کوو چه ایس ایس پی ته دِ آرډر اوکړی چه صبا دلته مونږه ته رپورټ پیش کړی۔

جناب سپیکر: چه په دے کښې انکوائری اوکړی، خما خیال دے دا ډیره اهمه مسئله ده او ممبر صاحب چه په کومه طریقه باندے اوونیل او خپل Accurate presence هلته ښائی نو بیا خو پکار ده چه په دے باندے، بلکه زه د دلته نه دا وایم چه ایس ایس پی دِ په هغے کښې فوراً انکوائری اوکړی او د ممبر صاحب Statement دِ واخلی۔ او په دے کښې He should proceed against the Doctor, who so ever he may be.

ملک جهانزیب خان: بالکل سر ، زه خو د انسانی همدردئی په جذبه که وے نو د کوهاټ زنانه ده خو زه پکښې هر قسم دعویٰ ته تیار یم۔

جناب سپیکر: بلکه دا منسټر صاحب راغے۔ زه منسټر صاحب ته دا Direction ورکوم چه هغه دِ په دے خبره باندے څه کارروائی اوکړی۔ دا ایم پی اے صاحب پاسیدو په هاؤس کښې نے هغه خپل روداد پیش کړو چه زه په حبیب میډیکل سنټر د خپل مریض بچے سره ووم۔ هلته ما اوکتل چه یوه ښځه نے آپریشن تهیټر نه راوویسته ،هغےنه وینے بهیدے، اپریشن نے ورله کړے وو هغے چغے سُرے نے وهلے او د هغے نه هم دغه شان په لاره

باندے وینے روانے وے او هغه ډاکټر اوتښتیدو۔ هغه بیا مړه شوه او وانی چه دا بیا پته اولګیده چه دا ډاکټران هم بعضِ بعضِ دغسے کار کوی چه هغوی د دلالانو په ذریعه باندے پیسے اخلی او پروفیشنلی هغه بالکل Inefficient دی او هغه ښځه د ده د Inefficiency د وجے نه مړه شوه ـ په لارے ترے وینے تلے نو چه د دوی دا کوم Statement دے او بیا د خلقو هلته کوم Resentment وو نو زه به تاسو دا هدایات درکوم چه Please direct the authorities چه هغوی په دے انکوائری اوکړی او د آنریبل ممبر صاحب سره چه دا کوم نومونه دی، دا ډاکومنټس دی هغه دِ ترے واخلی او په هغے باندے باضابطه According to law proceed کړی ولے چه د دوی Testimony چه کومه ده نو هغه ډیره Important ده جی ۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیرقانون)۔ جناب سپیکرصاحب! څنګه چه دوی اوفرمائیل او تاسو هم حکم اوکړو دا خو بالکل ټهیک خبره ده چه زیاتے شوے دے۔ نو مونږه به بالکل د دے انکوائری هم کوو او د دوی نه تپوس به هم کوو چه کوم کوم خلق پکښِ Involve دی او چه کوم ډاکټرانو دا Neglegance کړے دے نو د هغوی خلاف به هم مونږه انشاء الله ضرور کارروائی کوو۔

Mr. Speaker: Mr. Najmuddib Khan, MPA to please ask his question No. 85.

*85 - جناب نجم الدین : کیا وزیرصحت صاحب ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ،

الف) آیا یہ درست ہے کہ پاتراک ضلع دیر کی آر ایچ سی کی تعمیر کتنی لاگت میں مکمل ہوئی ہے ؛

ب) کیا مذکورہ آر ایچ سی میں متعلقہ عملہ تعینات کیا گیا ہے ؟

ج) اگر "ب" کا جواب نفی میں ہو تو وجوہات بتائی جائیں ۔

وزیر صحت : (الف) آر ایچ سی پاتراک ضلع دیر مبلغ 5662655 روپے کی لاگت سے مکمل ہوئی ہے۔

ب) جی نہیں ۔

ج) متعلقہ عملے کی SNE میں چند قانونی اور محکمانہ دشواریاں تھیں یہ دشواریاں دور کی جا رہی ہیں امید ہے کہ مستقبل قریب میں اسکی منظوری کر دی جائیگی ۔

جناب نجم الدین : جناب سپیکرصاحب ! خما خیال دے د Questions time ختم دے او خونړه یو ډیر اهم توجه دلاؤ نوټس راروان دے ۔ خما په علاقه کښې F. D. C والا نے ختم کړی دی نو که په دے لیول باندے، په دے باندے به زه د منسټر صاحب په ذهن کښې معمولی شان خبره کیدم که هغے له ټائم ورکړنی یا دا کوم توجه دلاؤ نوټس چه دے دا دِ صبا، د پیر د ورځے د پاره کیږدئی چه دا چرته Lapse نه شی ۔

جناب سپیکر : تاسو دا Question حل کړنی نو بیا هسے هم ټائم پورا دے زه بیا هغه نور بزنس ته خم۔

جناب نجم الدین : ٹھیک شوه سر ۔ ما پرون هم دا خبره کړے وه په پاتراک کښې دوی لیکلی دی 5662655 روپئی په هغه RHC لګیدلی دی ۔ داسے مخکښے هغه BHU په هغے هم لګیدلی دی ۔ خما دا عرض دے دوی وائی چه محکمانه او قانونی دشواریانے دی نو دا محکمانه او قانونی کومے دشواریانے دی چه دوه درے کاله اوشو او هغے ته سټاف نه ملاویږی، بلډنګ دغسے پروت دے او د هغے نه خلق کهرکتی اوری د حکومت په لکهونو روپئی

پرے خرچ شوی دی۔ دا کومه داسے مسئله ده چه دوی په دے باندے کار نه کوی۔ اکثر خمونږه په کوهستان ایریاء کښ ډیر بد حالات دی۔ په طلحه هسپتال کښ ډاکټر مقرر دے لیکن هلته وی نه ۔ په کلکوټ کښ دغه پوزیشن دے په ټوله علاقه دغه پوزیشن دے۔ دے خلقو ته ډیر زیات حالات خراب دی او مشکلات دی ورته، منسټر صاحب دِ دَ دے خبرے وضاحت اوکړی کم از کم چه یو RHC خو وی کنه په ټول کوهستان کښ۔

جناب سپیکر: جی۔

حاجی عبد الرحمان خان: جناب سپیکر صاحب ! په دے ضمن کښ زه هم یو عرض کوم۔ 1991ء نه خما په حلقه کښ BHU شروع دی۔ یو "متهرا" ده چه دمین روډ په غاړه ورسک ته خے په 1993ء کښ Complete شوے دے، 1993ء نه 1996ء پورے خو به زه اومنم چه چا نه شروع کوله ۔ هغه هم دغسے پرتےدی لکه څنګه چه دوی اووے چه یو د شګئی ده یو د متهرے ده۔ دواړه BHUs پرتے دی، هلته نه څوک څوکیدار شته د حکومت لکهونه روپئی لګیدلی دی، هغه بلډنګ خرابیږی۔ دے کښ څه Sense دے چه هغے له نه عمله استولے کیږی او نه باقاعده شروع کیږی، دا جوړولے مو ولے ؟ نو که ما په هغے پوهه کړی۔ ډیر لوئے زیاتے روان دے پکار ده چه دا شے سر ته اورسیږی۔ لکه څنګه چه نجم الدین خان وائی داسے مونږه سره هم دا زیاتے روان دے نو دغه BHUs خما چه دی د 1991 نه تیارے روانے وے تاحاله هم دغسے پرتے دی پکښ نه څوک څوکیدار شته او نه پکښ ډاکټر شته او نه پکښ څه شته هغه بحث خو لا بیل دے چه مریضان به څه کوی ۔ چه دغلته BHU جوړیده خو د مریضانو د پاره جوړیده نو په دے شپږ کاله

کہ هغوی څه کوی نو وزیر صاحب ته مے دا حواست دے چه مهربانی اوکړه په اول فرصت کښ دا کومے BHU's چه جوړے شوے دی، دے له عمله او سټاف اولیګنی۔

جناب سپیکر: جی۔

وزیرصحت: سر! اس میں ایک تو نجم الدین خان صاحب نے تحریک التواء کے ذریعے میرے خیال میں یہی ایک مسئلہ تھا جو کہ اُنکا آ چکا ہے اور اس میں ان کوکافی تفصیلی اس بارے میں جواب بھی دیا جا چکا ہے اور میرے خیال میں اس وقت انہوں نے اپنے اطمینان کا اظہار بھی کیا تھا' پھر وہی بات Question میں دہرائی گئی ہے۔ یہی پترا کآر انیچ سی کا جو انکا ایک تحریک التواء ہے وہ بھگت چکا ہے بہرکیف اس میں بھی انکو واضح جواب دیا گیا ہے اور اس میں یقیناً SNE کی منظور ہونے میں جو کہ محکمہ خزانہ کی طرف سے اس پر Observation آتی ہیں انکو پورا کرنے کے لئے جس طرح کہ میں نے عرض کی تھی کہ اس میں بجلی کا ایک مسئلہ تھا تو انشاء اللہ میں انکو یقین دلاتا ہوں کہ اس میں ان ساری دشُواریوں کے باوجود محکمہ اس میں کوشاں ہے کہ اس کی جلد سے جلد SNE, sanction کرائی جائے اور انشاء اللہ یہ میں ذاتی طور پر بھی ان کو یہ یقین دلاناچاہتاہوں کہ اس SNEمیں خود دلچسپی لونگا اور ان سے بات کرونگا۔

جناب سپیکر: اسی طرح عبد الرحمان کے پوائنٹ بھی نوٹ کرکے اپنے محکمے کو ہدایت کریں۔

وزیرصحت: وہ میں نے نوٹ کر لئے ہیں اور انشاء اللہ وہ اسی کے ساتھ ' بلکہ پورے صوبے میں اس قسم کی جو تعمیرات ہوئی ہیں اور ان کی پوسٹیں Sanction نہیں ہوئی ہیں انکے لئے ---

رخصت کے لئے معزز اراکین کی درخواستیں

جناب سپیکر: ذیل اراکین نے رخصت کے لئے درخواستیں ارسال کی ہیں۔ سردار محمد مشتاق خان ایم پی اے 14-11-97 جناب آفتاب احمد خان شیرپاؤ صاحب ایم پی اے 14-11-97 جناب حمید اللہ خان صاحب ایم پی اے 14-11-97 ' Is it the desire of the House that leave may be granted to the honourable Members?.

(The motion was carried).

Mr. Speaker: Leave is granted. Mr. Najmuddin Khan, MPA to please move his Adjournment motion No.126 in the house.

تحاریک التواء

جناب نجم الدین: جناب سپیکر! " اسمبلی کی کارروائی روک کر اس اہم مسئلے کو زیر بحث لایا جائے وہ یہ کہ روزنامہ "آج" مورخہ 27 مارچ1997 کی اشاعت میں وزیر جنگلات کا بیان شائع ہوا ہے جس کے مطابق FDC کے ملازمین ختم کئے جا رہے ہیں ۔ جس سے ہزاروں لوگ بے روزگار ہو رہے ہیں اور عوام میں بے چینی پائی جاتی ہے "۔

جناب سپیکر صاحب! مونږه مخکښې هم دا خبره کړې وه چې- خمونږ په دے ملاکنډ ډویژن او هزاره ډویژن کښې فارسټ ډیویلپمنټ کارپوریشن جوړ شوے وو، د هغے ملازمین حکومت داسے په بیدردانه طریقے د نوکرونه ویستلے شوے دی چه هغوی ته تنخواګانے نه ملاویږی - شپاړس سوه کسان هغوی ته نه په صحیح طریقه باندے چه کوم د ګورنمنټ

پالیسی ده په هغه لیول باندے هغوی ته Golden hand shake ملاؤ شو بلکه هیڅ قسم د هغوی تپوس نه دے کړے شوے او هغوی جی د نوکرو نه ویستلے شوے دی ۔ خلقو کښ ډیره بے چینی خوره شوے ده او خلقو د بےروزګارئی په لیول باندے، او بیا زه دا هم وایم سر چه یو طرف ته نوکران ویستے کیږی لیکن په هغے کښ ما یو توجه دلاؤ نوټس هم ورکړے دے ۔ یو طرف ته دوی هغے نه نوکران ویستلی دی، دلته انورعلی صاحب مخامخ ناست دے د هغے سره سره جی بیا نے هلته ونیلی دی چه دا څوکیداران خو مونږه د نوکرئی نه ،نه لرے کوو او په هغه ورخ باندے پکښ نور Appointments کړی دی۔ آن ریکارډ ده۔ خما دا عرض دے خما تاسو ته دا درحواست دے چه کم از کم حکومت وعدے کوی د خلقو سره خبرے کوی چه مونږه به بے روزګاری ختمه وو او دا وانی چه مهنګائی به ختمه وو،امن و آمان به بحال کوو نو کم از کم د خدائے د پاره ، هغه بله ورځ خو جی وزیر اعظم صاحب د ګولډن هینډ شیک خبره کوله ۔ ګولډن هینډ شیک نه هم هغه اوس واپس شوے دے ۔ د ډیرو ډیرو خبرو نه واپس شو نو ګولډن هینډ شیک چه اوس ختم شو کم از کم دا مے درخواست دے تاسو ته په دے خبره باندے منسټر صاحب دِ دَ دے خبرے وضاحت اوکړی او هغه خلقو ته چه کوم کسان تنخواه ګانے غریبانانو ته نه ملاویږی شل شل کاله او پنځلس پنځلس کاله نوکری هغوی کړے ده او هغه نے بے سهارا په لاره کښ پریښودل نو کم از کم هغه د ګولډن هینډ شیک مسئله ختم شی او هغه ملازمین د واپس په خپل ځائے واخلی او د دے خبرے دِ تحقیقات اوشی چه کوم ویستلے شوی دی د هغے په ځائے دا نوی کسان ولے اغستے

شوی دی۔ یو طرف ته نےاوباسی او بل طرف ته نوی کسان اغستے کیږی۔ نو خما منسټر صاحب ته په دے کښ درخواست دے، سوات ترے هم متاثره دے، چترال هم متاثره دے،ډیر متاثره دے چه په دے خبره څه عمل درآمد اوشی او دا خبره همواره شی۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب فتح محمد خان (وزیر جنگلات)، شکریه جناب سپیکر صاحب! اول دا اُردو کښ اووایم بیا پښتو کښ اووایم که نه ټول پښتو کښ ------(قهقه)

آوازیں، پښتو کښ۔

وزیر جنګلات: ښه جی۔ دا دَ مرکز نه د ځنګلاتو په کټائی باندے د ډیر وخت نه Ban لګیدلے دے جی۔ تقریباً څلورو پینځو کالو نه۔ دا ایف ډی کارپوریشن چه دے دا یو کارپوریشن دے او هغوی چونکه کار نه کوو او هغه سړی بے روزګاره ناست وو او د هغوی تعداد ډیر زیات وو۔ په هغے کښ بیا داسے کسان هم وو چه هغوی ته به نے Seasonal staff وے او Seasonal staff به مطلب دا وو چه کله به کار شروع شو نو هغے کښ به هغه کسان ملازمین شول او هغوی به راغلل او د Daily wages په بنیاد باندے به نے کار شروع کړو او چه کله به کار ختم شو هغوی به بیا تلل او هغوی د هغه نور سټاف نه به هم جدا ګنړلے کیده، Seasonal staff به نے ورته وے۔ څلور، پینځه کاله خو هغوی هسے تنخواګانے واغستے بیا هغه کارپوریشن پخپله باندے دا فیصله اوکړه چه دے کښ دا Seasonal staff چه کوم دے، دے کښ کمی غواړی او دوی په ګولډن هینډ شیک باندے ویسټل پکار دی بیا مونږ سره په کښ هم خبرے اوکړے بیا مونږ ورسره کیناستو مونږ ورته ونیلے چه تاسو

ګولډن هینډ شیک په طریقه سره که دوه میاشتې تنخواه هم اخلنی هغه دوو دوو میاشتو په حساب سره مونږ خبره کوله خو هغه چونکه خمونږ په هغه خبره نه راضی کیدل، بیا عدالت ته لاړل ، د هغوی عدالت دے، National Industrial Relation Commission هغے ته لاړل هلته کښې بیا خپل اپیل اوکړو۔ هغه ځائے هم هغه کیس جاری دے جی، خو د هغے باوجود بیا دلته کښې هم لیبر کورټ ته مونږ هغه کیس اولیګلو۔ په هغے کښې یو سیکرټری خزانه وی ، یو سیکرټری قانون وی او د کارپوریشن نمائندګان وی او د یونین نمائندګان وی۔ مونږ وے تاسو کینئی او افهام و تفهیم سره د ګولډن هینډ شیک په سلسله کښې خبره اوکړئی او روغه جوړه باندے دا خبره خلاصه کړئی۔ د یو طرف نه خو مونږه دا دغه دے جی چه حکومت قرضدارا دے څه پیسے نیشته او بل طرف ته مونږه وایو چه څوک کارنه کوی هم ورله هسے تنخواګانے ورکونی نو دا دواړه خبرے د حکومت په نظر کښې دی چه یو طرف ته خلق بے روزګار نشی، خو بل طرف ته چه څومره پیسے ورکولے شی چه د هغے مناسب خو د چا نه څه کار اخلی۔ د دغے وجه نه اوس هغوی سره خبره روانه ده،26 تاریخ باندے ، نوے تاریخ هغوی ته ئے ورکړے دے، 26 نومبر باندے۔ د هغوی سره به دا کوم لیبر کورټ چه دے دے کښې بیا ورسره فیصله کیږی او کیدے شی، خمونږ کوشش دا دے چه په افهام و تفهیم سره دا خبره غوسه شی البته دا یوه خبره دوی اوکړه چه نوے کسان ئے اغستے دی که د دے ایف ډی سی کښې داسے یو سړے هم ما ته ئے اوښودلو چه دا کسان ویستلے شوے دی او د دے په ځائے یو سړے اغستےشوے دے۔ د هغے ذمه داری زه دوی له ورکومه چه

څومره سخته نه سخته سزا ایف ډی سی والا ته ورکړے کیدے شی هغه به مونږ ورکوو چه یو طرف ته مونږ سړی اوباسو نو بل طرف ته د اغستو څه جواز جوړیږی چه بل طرف نه پکښ تاسو سړے اغستے دے۔

جناب نجم الدین : سر ! دا مسئله ډیره اهمه ده۔ دا د زرګونو خلقو مسئله ده جی۔ څه وړه خبره نه ده، منسټر صاحب اوونیل یو طرف ته خو جی زه دے اسمبلئی ته ګورم خما خیال هغه مسلم لیګ والا که څه هړتال کړے دے، بهر وتی دی پته نه لګی خفه شوی دی خو خما عرض دا دے چه د منسټر صاحب په ذهن کښ زه دا خبره اچومه چه دا به سبا، هغه آرډرونه ما سره دی ما د اسمبلئی په فلور باندے پیش کړی دی او هغه به زه سبا پیش کړم چه د هغے په ځانے څوک اغستے شوے دی۔ خو سر ! خما عرض دے یو سړے دا وائی چه اول زه به تا حلالوم نو وروستو به د دے فیصله کوم ـ اول دِ د دے ګولډن هینډ شیک فیصله اوکړی بیا وروستو دِ دا ملازمین د نوکرئی نه اوباسی او که هغوی پے راضی کیږی او د دوی ورسره فیصله کیږی ـ اول نے هغوی د نوکرو نه اوویستل چه تاسو ختنی ما لرے کړنی او اوس په 26 تاریخ دوی کمیټی کینوی چه بهنی زه به د دے فیصله کوم۔ نو خما دا درخواست دے، دا انصاف ما نه دے لیدلے چه ګولډن هینډ شیک چه د کوم وزیراعظم خبره کړے ده د هغے مطابق پیسے ورکوم خو اول دِ دَ نوکرئی نه اوباسم نو وروستو به نے درله درکوم۔ اول خو هغه ملازمین Agree کړه کینه ورسره، فیصله ورسره اوکړه په راروان 26 به فیصله کیږی او درے میاشتے مخکښ هغوی د نوکرو نه نے ویستلے دی۔ منسټر صاحب دِ دغه واخلی، تنحواګانے دِ ورله ورکوی او وروستو دِ دَ ګولډن هینډ شیک

فیصله اوشی سر۔

جناب احمد حسن خان ،جناب سپیکر! زه پکښې لږ دا درخواست کومه۔ ربنتیا خبره دا ده چه خمونږه ذاتی مهربان دے، مشر هم دے، وروړ هم دے او یقیناً انتهائی شریف النفس شخصیت هم دے خو خما لږ عرض دا دے۔ مسئله ورسره دا ده چه دوی پخپله چونکه ربنتونکی دی نو دوی ته چه محکمه کومه خبره کوی دوی په هغے باندے یقین کوی چه بس دا دوی ټهیک خبره کوی۔ خما صرف د دوی په خدمت کښې ستاسو په وساطت سره دا عرض دے چه دا مسئله د ملاکنډ ډویژن او هزارے سره تعلق لری او چه ملاکنډ ډویژن سره تعلق لری نو خما سره د دوی د ذات سره هم تعلق لری۔ زه دوی ته خصوصی دا درخواست کومه۔ دا مسئله د ډیر وخت نه راروانه ده او د ورکرانو دا احتجاج دے او د هغوی دا گله ده چه منسټرصاحب له چه په دے کښې د منسټرۍ سره سره د دوی د ذمه دارو سره سره د دغے خطے د یو مشر په حیثیت سره کومه دلچسپی اغستل پکار دی هغه پکښې نه اخلی۔ دا د هغوی یو شکایت دے او ما دوه درے خله ټرائی اوکړه چه زه دوی ته Approach اوکړم خو دا خما شاید بدقسمتی ده چه هغه خما ټرائی کامیاب نه شوه۔ دا محکمه ورسره داسے ټوکه کوی د هغے عاجزانو سره چه لکه څنگه نجم الدین خان اووے، د فیصلے نه مخکښې ئے حلالوی۔ که دوی وے کینئی خما دا یقین دے که د محکمے څه افسران او د هغوی نمائندگان یا نجم الدین خان یا خمونږ د ملاکنډ ډویژن نه چه هر څوک ممبر وی د مسلم لیگ، د اے این پی حو چه د هغے ډویژن نمائندگی کوی۔ یو ایم پی اے دوه هغه افسران او د هغوی نمائندگان نو چه څه د حکومت مروجه طریقه کار دے څه

اصول دی څه په نورو کښې د Employment د Retrenchment تحت چه نورکوم أصول دی هغه شے مونږ نه غوارو خو دوی ته صحیح صورتحال محکمه نه ښائی او دوی چه څه محکمه راوړی، مخے ته ئے کیږدی نو هغه دوی دا وائی چه دا بالکل ټهیک وائی- دا هغوی ټهیک نه وائی خما دا موږبادنه عرض دے هغوی دِ خان د خپل کهال او خپل Skin save کول چه ورته وائی جناب سپیکر د هغے د پاره څه داسے خبرے دوی ته وړاندے کړی چه هغوی په دوی باندے اعتبار کوی، څه په مونږه هم اعتبار اوکړه او څه په هغه خلقو هم اعتبار اوکړه په هغه عوامو هم اعتبار اوکړه او دا محکمه او هغوی مخامخ کړه چه بیا تاسو کومه فیصله اوکړه انشاء الله هغه به بهترین فیصله وی-

<u>وزیر جنگلات</u>: دا یو خبره چه دوی اوکړه- دے کښې خو داسے موقع به چرته نه وی چه د احمد حسن خان غونتے سړے به دا غوښتلے وی چه زه به ملاویږم او نه به ئے ملاؤ شوے او جناب د دوی که دغه کړے وی یا بل نجم الدین خان ونیلی وی - دے کسانو سره دا کوم چه ویستے شوے دی د دوی سره زه څلور پینځه خله خما پخپله ملاقاتونه شوی دی جی- او مونږ ورسره خبره، انتهائی کوشش دا کړے دے چه په روغه جوړه اوشی خو عدالت ته هغوی تلی دی مونږه ورته نه دی ونیلی- عدالت ته هغوی خمونږ نه مخکښې شوی دی او عدالت ته تلی دی او په عدالت کښې اوس کیس چلیږی او د هغے باوجود مونږه لیبر کورټ ته، ما وے کیدے شی په ما باندے بیا هم یقین نه وی نو لیبر کورټ ته مونږه هغه کیس ورکړے دے جی په هغے دا ټول کسان شته دے- ما چه تاسو ته کوم کوم نومونه اووے چه په

هغے کښې د خزانے سیکرټری دے، د قانون سیکرټری دے، هغه کارپوریشن والا دی - د یونین نمائندګان به پکښې وی- د هغوی دوه میټنګونه شوی دی- په شپږ.یشتم بانډے بیا میټنګ دے او په هغے کښې هغه کار روان دے جی او Subjudice ده معامله په عدالت کښې روانه ده- په دے کښې اوس خما مزید څه مداخلت نه شیکیدلے جی ---

جناب نجم الدین ، سر ! دے کښې زه یو وضاحت کومه چه ---

وزیر جنګلات ، دا یو بله خبره دوی اوکړه چه مسلم لیګ خفه شوے دی جی هیڅوک هم نه دے خفه ـ ---

جناب نجم الدین ، نه، نه دا خو خما سوال نه وو منسټر صاحب ته ، دوی به د خپلے خبرے وضاحت کوی جی -

وزیر جنګلات ، د مسلم لیګ د خلاف بانډے هیڅ نه دے شوے، معمولی شان خبره وه او هغه چه بی بی کله خبره اوکړه په هغے بانډے ټول مطمئن شوے وو او په هغے کښې نور هیڅ ګنجائش پاتے نه دے ------

جناب نجم الدین، هغه خو ما هسے اوونے، ګپ مو اولګوو ---

وزیر جنګلات ، دا جی هسے خبره جوړوی، دوی اوس د نه څه خبرے نه ډیرهلویه خبره جوړوی او خبره هیڅ نیشته جی - ټول مطمئن دی او ډیر خوشحاله دی ----

جناب نجم الدین ، دا د سوال جواب نه دے سر ! خما عرض دے- منسټر صاحب اووے ما عدالت ته کیس لیږلے دے په هغے کښې دوه میټنګونه شوے دی یو پکښې د خزانے سیکرټری دے، یو پکښې د کارپوریشن سیکرټری دے- دا جی عدالت دے که نه دا ده کمیټی جوړه کړے ده- عدالت جدا شے دے او

کمیټی جدا شے دے۔ په هغه کمیټی کښ دوی دوه میټنگونه کړی دی۔ په عدالت کښ میټنگونه نه دی شوے جی، عدالت ورته کلیر کټ لیکلی دی چه کولی شئ هغه شیک مطابق که دا سړی ایگری کیږی تاسو ورله پیسے ورکړئ که نه ایگری کیږی نو د هغے د ملازمت خبره اوکړئ چه په څه طریقه فیصله کیږی هغوی خو وائی چه عدالت کښ مونږ کیس داخل کړے دے او په هغے کښ یو فنانس سیکرټری دے، یو پکښ کارپوریشن سیکرټری دے، یو پکښ فارسټ سیکرټری دے، یو پکښ فلانکے سیکرټری دے او هغوی ناست دی میټنگونه ئے اوکړل جی۔ لیبر کورټ او په دغه کښ جی فرق دے دوی کمیټی جوړه کړے ده۔ په هغه کمیټئ کښ مونږه د هغه علاقے نمائندگان یو۔ زه یم، دا انور علی صاحب دے ، پکښ د چکدرے، د ټول سوات او د هزارے کسان دی، مونږ د ورسره کینو ی چه خبرے ورسره اوکړو مونږ د دوی سره دا مسئله همواره کړو۔ دا لیبر کورټ کښ نشته جی۔

<u>وزیر جنګلات</u> ،ما چه څنګه اول عرض کړے وو چه که تاسو اجازت کوئ چه زه اول دا ټول اردو کښ اووایم ځکه خما شک وو چه کیدے شی نجم الدین خان په پښتو صحیح پوهه نشی۔ ما خبره ډیره واضحه اوکړه جی دوی په پوهه نه شو۔ ما ونیلی وو چه هغوی عدالت ته تلی دی او هغه عدالت نوم موتاسو ته اوونیلو چه هغے ته وائی National Industrial Relation Commission هغه عدالت دے، ځوما وے چه د هغه عدالت نه باوجود مونږ خپل کوشش دا هم کړو چه که افهام و تفهیم اوشی نو د افهام و تفهیم د پاره ما بیا دا اووے چه دویم طریقه کار هم مونږ نه دے اختیار کړے۔ زه درته

وایم چہ ــــــــ (قطع کلامی)

<u>جناب احمد حسن خان</u> ،دغه خمونږه عرض دے، دغه کوشش دِ جاری اوساتی جناب سپیکر ـــ

<u>وزیر جنگلات</u>، دا دویم طریقه کار، دونیمه ته هغه کټ کړه جی او دا اولنے زه بالکل په دے هم پوهیږم چه عدالت څه ته وانی او هغه څه ته وانی۔ عدالت کښ کیس جاری دے خو مونږه خپل کوشش کوو۔ دا هم کوو چه که د هغوی سره په روغه جوړه مسئله ختمیږی نو چه په روغه جوړه باندے اوشی۔

<u>جناب احمد حسن خان</u> ، هم دغه خمونږه درخواست دے چه دوی دِ دا خپل کوشش جاری اوساتی دافهام و تفهیم او هغوی ته دِ حق ورکوی۔

<u>Mr . Speaker:</u> Mian Muzaffar Shah , MPA to please move his Adjournment Motion 127.

<u>جناب نجم الدین</u> ،سر! زه مطمئن نه شومه۔

<u>جناب سپیکر</u>، کوی کوشش لگیادے جی۔ **Lapse. Mr.Abdur Rehman Khan MPA to please move his Call Attention Notice No.177.**

توجہ دلاؤ نوٹس

<u>حاجی عبد الرحمان خان</u>، جناب سپیکر صاحب! "میں آپ کی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف مبذول کرانا چاہتا ہوں اور وہ یہ کہ علاقہ خلیل مہمند داودزئی خالصہ کے دیہات قبائلی علاقے کے ساتھ لگے ہیں اور اکثر اوقات آبپاشی ، کھیتوں کی دیکھ بھال کے لئے گاؤں سے کھیتوں کو جاتے ہیں ۔ حکومتی پولیس ہمیں پکڑتی ہے۔ انگریز دور میں ہمیں Village

defence riffle دی گئی تھیں جو کہ اسی وقت کے مناسبت کے مطابق صحیح تھیں۔ آجکے دور کے مطابق ہمیں Village defence kalashankove دی جائیں یا ہمیں اپنی کلاشنکوف Village defence riffle کے طور پر استعمال کی اجازت دی جائے"۔

جناب سیکر صاحب! دا ما وړاندے په 1989ء کښې هم پیش کړے وه د هغه وخت حکومت یو کمیټی مقرره کړه او هغے کښې بیګم صاحبه وه، شیر پاؤ خان وو، ډاکټر یعقوب وو او هغوی دا فیصله اوکړه چه اُو دا خمونږ ټول دا بیلټ چه دے که ته خپلے علاقے ته اوګورے ستاسو حلقه هم او خما دا ټوله باؤنډری سره لګیدلے ده۔ نو نهرونه چه څومره دی دا په دغه کښې راځی۔ نو مونږ ورسره دا فیصله اوکړه چه کوم خلق اونیوے شی نو پرچه دِ په نه کټ کوی او پیش کوی دے، که هغه خلق صحیح خلق وی او خپل کار له تلی وی نو خپل کلاشنکوف واپس ورکړئی او که نه بدمعاشان وی، رهزن وی، ډاکوان وی نو چالان ئے کړئی۔ په مودو هغه اوچلیده، بیا چه دا تیر حکومت راغے هغوی هغه شے ختم کړو نو پکار دا ده چه موجوده حکومت د هغه خلقو خمونږ د حلقے د عوامو د هغوی خیال اوساتی یا مونږ له Village defence riffle دومره راکړی، څنګه چه انګریزانو مونږ له راکول، بورانیز ټوپک وو هغه وخت کښې اوس چه دے ددے دور کلاشنکوف دے، یا دِ را له دوی کلاشنکوف راکړی نو بالکل د دوی هغه وی۔ دا کلاشنکوف به مونږ ګرځوو که دوی کلاشنکوف نه راکوی نو مونږ له دِ خپل اجازت راکړی چه مونږه ئے هلته ځان سره ساتو۔ خما بالکل د ایجنسئ سره په Edge کښې خما په حلقه کښې ټوپک نیولے شوے دے۔ هغه ټوپک به هم واپس راکوی۔ هغه نه بد عمله وو، نه مفروران وو، نه رهزن

نه ډاکوان وو۔ نو دا شے ما پیش کړو ،تاسو نے که کمیټی ته بیا حواله کوئی نو مهربانی به مو وی چه په دے باندے کمیټیٔ کښې یا هغه زړه خبره د بیګم صاحبه ده او د آفتاب خان، هغوی پکښې وو هغه بحال ساتئی نو خما دا د تحریک التواء دغه ده مطلب ئے دا دے او تاسو نه امید لرم چه سرکاری بینچز به په دے مخالفت نه کوی۔

وزیر قانون: جناب سپیکر صاحب! ډیره مهربانی ، عبدالرحمان خان چه کومه خبره اوکړله ۔ دا بالکل زه ورسره اتفاق کوم چه Law & order situation د دوی دے باؤنډری کښې ډیر زیات تکلیف دے ورته او هلته پته هم نه لګی چه باؤنډری کوم ځائے کښې دے او کوم ځائے کښې نه دے۔ خو کومه خبره چه دوی کوی دا 1987ء نه 303 ټوپکئے چه دی دا حکومت عموماً طور باندے دوی ورکوی خلقو ته اوسه پورے449 رائفلز چه دی خلقو ته ورکړے شوے دی۔ دوی چه کوم ډیمانډ کوی چه کلاشنکوف راکړئی نو کلاشنکوف خو تاسو ته پته ده چه د دے پرمټ هم بند دے او د دے اوس لائسینس هم بند دے او حکومت سره دومره کلاشنکوف سټاک کښې هم نیشته چه هغه مونږ خلقو ته ورکړو او دریم دا چه نن مونږ کلاشنکوف ورکړو نو هلته خو هغوی سره راکټ لانچرے هم شته نو سبا به دوی وائی چه راکټ لانچرے راته راکړئی نو هغه خو حکومت نه شی کولے۔ چه دا یو قانون دے او یو Settled area ده او دا قانون لاندے د دے کار کیږی۔ اوس یو سړے کلاشنکوف ګرځوی او هغے کښې قانون دا دے چه د هغے پرمټ به هم نه ورکړے کیږی او د هغے لائسینس به هم نه وی نو هغه څنګه مونږ پریږدو چه هر څوک به وائی چه زه د عبدالرحمان د حلقے یم نو حکومت د پاره دا

Impossible ده چه هغه دا کلاشنکوف ورکړی، دا Impossible ده حکومت د پاره -----

حاجی عبدالرحمان خان، پوائنټ آف آرډر ! سپیکر صاحب ! وزیر صاحب که- -

وزیر قانون، زه خبره اوکړم- بیا تاسو اوکړئی کنه -----

جناب سپیکر، تاسو جواب ورکولے شئی-

وزیر قانون، دوی وائی چه نن کلاشنکوف ورکړو سبا به راته وائی چه راکټ لانچرے راکړئی او بله ورځ به راته وائی چه سټنګر راکړئی نو هغه حکومت نه شی Afford کولے چه دا خبرے اوکړی- مونږ سره چه څه شته هغه ورکولے شو هغه 303 ټوپکے ورکړے دی او بیا هم چه څومره راځی نو هغه به دوی ته ورکوو-

جناب همایون سیف الله خان ، جناب ! حکومت دومره خو کولے شی چه بهنی خپل تهانیدارانو ته اووائی چه بهنی بد معاش او شریف کښ فرق دِ اوکړی- دومره خو کوئی، نه پیسے پهٔ لګی صرف یو ډائریکټوَ د کوی یا تاسو اوکړئی دوی خو نه کوی هسے هم- شریف او بدمعاش کښ دِ فرق کوی- د حیرانګئ خبره ده جی، شریف سړیٔ سره جی لس زره به وی هغه به نیسی اوس بدمعاش سره یا مفرور سره خو ټوپک هم شته، راکټ لانچر هم ورسره شته،نه به څنګه خان ساتے جی- نو هر تهانیدار ته پته ده چه بدمعاش څوک دے او شریف څوک دے-

حاجی عبدالرحمان خان، جناب سپیکر صاحب! دا فیصله مونږ سره شوے وه- دا د وزیر صاحب توجه چه ده، دے خو شکر الحمد لله ښارکښ اوسیږی او مونږ خو په داسے ځایونو کښ اوسو چه هلته خپل کلاشنکوف ګرځوو نو

پولیس مو نیسی، که نه ئے گرځوو نو څنګه به خو؟ خما مطلب دا دے چه انګریزان راغلل او په هغه وخت کښ هغوی په هغه خپل دور کښ کلاشنکوف نه وو نو بوریز ټوپک وو ورنے کړو، دوی وانی چه تهری ناټ تهری، نو تهری ناټ تهری خو د دوی سره یو دزے ټوپک وو چه هغے به دزهم نه کولو او هغه ټول مال خانه کښ دی۔ خما په خبره دے خان نه پوهوی ،زه وایم که تاسو سره په مال خانه کښ ټوپک نه وی نو تاسو دا مهربانی اوکړنی مونږ له د خپل ټوپک اجازت راکړنی چه مونږ کله اوبه خورله خو نو د خان د حفاظت د پاره راته د هغے اجازت راکړنی۔ شریف سړی سره ئے مه نیسنی او بدمعاشان ټول نیسنی کنه۔ اوکه بیا دا هم نه کونی نو بیا د وزیر صاحب په خدمت کښ دا عرض دے چه مونږ ته یولیکه راکابزنی چه دا علاقه غیر دے او دا علاقه سرکار دے۔ د باونډری حدود راته اوښایه۔

<u>جناب عبدالسبحان خان</u>، پوائنٹ آف آرڈر سر! شکریه جی۔ دے عبدالرحمن صاحب چه څنګه اوفرمائیل، د خلقو سره دوه قسمه ټوپکے وی۔ یو ټوپک جی یا کلاشنکوف هغه خلق ګرځوی چه هغوی په هغے باندے غونډه ټیکس اخلی، هغوی پرے پرونه چلوی، هغوی پرے نور کوم چه د معاشرے یا دوی پړے اسلامی بُرائی کوی۔ دویم هغه دی چه کوم اسلام اجازت ورکړے دے د خپل Self protection د پاره جی، د خپل مال حال او د خپل بچو د حفاظت د پاره۔ نو دے عبدالرحمن خان چه څنګه خبره اوکړله نو دا بیا د لوکل پولیس په Cooperation باندے کیږی چه که چرے فرض کړه د یو سم سړی سره کلاشنکوف وی او هغه پټی ته ځی نو دے خو به نیسی خو د

هغه اُجرتی نه نے خو څوک نه شی اغستے، د یو غلط سړی نه خو نے څوک نه شی اغستے نو دے ورته تش تور کړی، دے ورته جی تش لاس کړی او هغه پرے هلته جوړ جاجر تش کړی او خبره ورله خلاصه کړی نو که دے کښ داسے د رورولئی په ماحول کښ خبره اوشی چه دے کښ هغه لوکل تعاون اوشی یعنی دے کښ Cooperation ته ضرورت دے۔

میاں افتخار حسین ، د وزیر صاحب په علم کښ دا خبره هم راوستل غواړم چه خمونږ په دے علاقو کښ دا مسئلے شته دے خو د دے د پاره په لوکل سطح باندے یو حل راوتے وو او هغه دا وو چه په کلی کښ به د شمار یو څو شریفان خلق وو نو هغوی ته به دا اختیار ورکړے شو چه هغوی کلاشنکوف گرخولے شی نو هغوی به د هغه کلی حفاظت هم کولو یقیناً چه پولیس سره هغه وسائل نشته دے خو په دے خلقو کښ دومره ښه ښه خلق شته دے چه هغوی د کلی حفاظت کولے شی خو هغه محافظان پولیس تے بیا نه پریږدی نوهغه زړه طریقه د په دے باندے رانج کړے شی چه د پولیس په اجازت باندے ، په هر کلی کښ داسے خلق شته دے چه هغوی د کلی حفاظت هم کولے شی او د خان هم کولے شی او قابل اعتبار هم وی او خلق پرے اعتبار کوی نو که هغه طریقه رانج شوه نو مناسب به وی۔

جناب سید احمد خان ، جناب سپیکر صاحب ! اس سلسلے میں مَیں بھی درخواست کرنا چاہتا ہوں کہ یہ اسلحہ اپنے پاس رکھنا یقیناً غیر قانونی ہے لیکن جس طرح عبد الرحمن خان صاحب نے کہا چترال، دیر، سوات یا کوہستان کے ایسے علاقے ہیں جہاں بجلی نہیں ہے ، لوگ مال مویشی پال کر اپنا گزارہ کرتے ہیں لیکن اب پولیس ان گاؤں میں جا کر، ان کے پاس پرانے زمانے کی بندوقیں ہوتی ہیں جو چھرے دار ہیں، ان کو لوگ اپنی

حفاظت کے لئے اپنے پاس رکھتے ہیں اور جب بھیڑیئے رات کے وقت ان کے مال مویشیوں پر حملہ کرتے ہیں تو ان کی حفاظت کے لئے وہ لوگ اپنے پاس رکھتے ہیں ۔اور اب پولیس جائے اور ایسے لوگوں کے اوپر بھی مقدمہ درج کرے کہ آپ نے اپنے پاس یہ بندوق کیوں رکھی ہے ہے ۔یہ سلسلہ تقریباً دو سال سے جاری ہے اور یہ کافی اہم مسئلہ ہے اور ایسے علاقوں میں جو چترال جیسے پسماندہ علاقے ہیں یا دیر اور کوہستان جہاں بجلی نہیں ہے اور مسائل و مشکلات ہیں ۔وہاں پر تھانہ وغیرہ بن گئے ہیں' اور وہاں کی پولیس کیس درج کر دے تو میری یہ درخواست ہے کہ اس پر کچھ اس طرح غور کیا جائے کہ لوگ اس مصیبت سے بچ جائیں کیونکہ کہ ایک مصیبت تو ان کے لئے یہ ہے کہ ان کی بھیڑ بکریاں بھیڑیئے وغیرے کھا جاتے ہیں اور دوسرا پولیس جا کر ان کے خلاف کیس درج کرتے ہیں ۔تو ایک مصیبت سے دوسری مصیبت میں لوگ پھنس جاتے ہیں ۔ تو میری یہ گزارش ہے کہ اس مسئلہ پر غور کیا جائے اور حکومت کوئی ایسا اقدام اٹھائے کہ لوگ ان مشکلات سے بچ جائیں ۔

<u>جناب سپیکر</u> ، جناب حاجی صاحب۔

<u>حاجی محمد عدیل</u> ، جناب سپیکر میں مشکور ہوں ۔عبد الرحمن خان نے جو مسئلہ پیش کیاہے وہ بڑا اہم ہے اور ایسا لگتا ہے کہ محترم وزیر صاحب نے اسے بڑا Light لیا ہے ۔ وزیر صاحب نے خود یہ کہا ہے کہ ان علاقوں میں یہ نہیں پتہ چل سکتا ہے کہ علاقہ غیر کون سا ہے اور Settled علاقہ کون سا ہے تو جناب سپیکر جب حکومت کو پتہ نہیں چل سکتا ہے تو ایک شخص جو اپنی حفاظت کرنا چاہتا ہے اسے کیا پتہ ہے کہ کس موقع پر اس کے پاس جیب میں لائسنس ہونا چاہئے اور کس موقع پر اس کے پاس لائسنس نہیں ہونا چاہئے کیونکہ حکومت کو خود پتہ نہیں ہے کہ حد بندی کیا ہے ۔جناب سپیکر! ماضی میں بھی یہ تھا کہ اپنی حفاظت کے لئے ،ٹھیک ہے کہ حکومت اس پوزیشن میں نہیں

ہے کہ کلاشنکوف یا کلاکوف یا اس طرح کا اتنا اسلحہ مہیا کرے لیکن جس علاقے میں یا گاؤں میں کوئی تکلیف ہے یا کوئی پرابلم ہے تو پولیس یا ڈپٹی کمشنر یا اے سی کی طرف سے پرمٹ جاری ہو جاتا تھا کہ اس علاقے کی حدود میں اس علاقے کے معززین کی Recommendation پہ کچھ لوگوں کو حفاظت کے لئے پرمٹ ملتا تھا تو وہ اسلحہ لے کر گھومتے تھے ۔جناب سپیکر! یہ تو حقیقت ہے کہ اسلحہ ہے لیکن مصیبت یہ ہے کہ اس اسلحہ کو وہ لوگ زیادہ استعمال کرتے ہیں جو کہ اچھی معاش والے نہیں ہیں لیکن گرفتار وہ لوگ ہوتے ہیں جو بیچارے شریف ہوتے ہیں ۔تو میں یہ سمجھتا ہوں کہ عبد الرحمن خان نے ایک بڑا Genuine مسئلہ پیش کیا ہے اور انہوں نے اس کمیٹی کا بھی حوالہ دیا ہے جس میں لیڈر آف اپوزیشن اور ہماری قائد بھی تھیں ۔پتہ نہیں کہ حکومت بدلنے کے بعد لیڈر آف اپوزیشن نے اس پہ عمل کیوں نہیں کیا؟ جب ان کو حکومت ملی تو میں سمجھتا ہوں کہ یہ بہت زبردست تجویز ہے ۔وزیر صاحب کو یہ کہنا چاہئے کہ اس پہ وہ غور کریں گے اور مقامی انتظامیہ کو یہ اجازت دینی چاہئے کہ ماضی کی طرف وہ پرمٹ ایشو کریں۔

حاجی عبدالرحمن خان، جناب سپیکر صاحب پہ دے۔۔۔۔

جناب عبدالسجان خان، سپیکر صاحب! د نجم الدین خان دا سیټ کوم یو دے؟

وزیر قانون ، دے باندے خو دومره بحث اوشو چه دا بیا کله ایډمټ شی نو بیا به هم په دے باندے بحث کیږی۔

جناب سپیکر ,دا کال اټینشن نوټس دے زوړ زوړ ره۔

وزیر قانون، نو دا څومره بحث چه اوشو نو خما خیال دے۔۔۔

حاجی عبدالرحمن خان ، جناب سپیکر صاحب! سمه دمه روانه قصه وه په تیر حکومت کښې به ایس پی ته هم اجازت وو او هغه به د کلاشنکوفو پرمټے

ورکولے ، مونږ په هغه چکر کښ نه خو- یا خو به چه کومه فیصله راسره شیرپاؤ خان او بی بی په کمیټئی کښ کړے ده هغه به وی ----

وزیر قانون: دوی خو دا خبره کړے ده نو دا خبره خو ما واؤریده خه دےجواب کوم کنه- دا خو تاسو په کال اټینشن نوټس باندے پوره هاؤس ته بحث اجازت ورکړو-

حاجی عبدالرحمن خان: تحریک التواء دے پوره هاؤس نه دے-

وزیر قانون: نه خو دا یو کال اټینشن نوټس دے-

حاجی عبدالرحمن خان: او ټهیک ده ما ستاسو جواب واوریدو خو چه ته د دے پۂ اهمیت لکه څنګه چه عدیل اوونیل خان پوهه کړه چه مونږ ته څومره تکلیف دے-

وزیر قانون: نو جواب واورئی کنه-

جناب سپیکر: جواب واورئی جی جواب-

جناب عبدالرحمن خان: ښه-

وزیر قانون: جناب سپیکر صاحب ! عبدالرحمن خان کومه خبره کوی نو هغه وخت کښ د کلاشنکوف په لائسینس او پرمټ ورکولو باندے پابندی نه وه اوس نه څوک چاته د کلاشنکوف لائسینس او نه پرمټ ورکولے شی او مرکز هم دا نه شی ورکولے او زه دوی ته دا هم وایم چه قبائلی علاقو کښ حکومت کوشش کوی چه هغوی سره هم چه کومه دا قسمه اسلحه ده هغه هم مونږ نیسو او تاسو به هره ورځ په اخبارونو کښ ګورئی چه مونږ د دے خلاف ورزئ کولو کسان نیولی دی- دا حکومت کله هم نه شی کولے چه دا

Permission ورکړی چه خلق دِ کلاشنکوف ګرځوی۔ دا هیڅ کله هم نه شی کیدلے۔

Mr. **Speaker:** No discussion on Call Attanetion Notice please. Mr. Baz Muhammad Khan, MPA to please move his Call Attention Notice No. 107. Baz Muhammad Khan, MPA please.

جناب باز محمد خان، محترم سپیکر صاحب ! "معمول کی کارروائی روک کر اس اہم اور فوری نوعیت کے مسئلے پر بحث کی جائے کہ بنوں میں ڈویژنل ہسپتال کی منظوری ہو چکی ہے لیکن تاحال اس پر کام شروع نہیں ہے جس سے بنوں کے عوام میں سخت بے چینی پائی جاتی ہے اور امن و امان کا خدشہ ہے۔" محترم سپیکر صاحب! دا هسپتال چونکه په اے ډی پی کښ راغلے دے او منظور شوے دے او پیسے هم دوه ملین ورته ایښودلے شوے دی خو افسوس دا دے چه تراوسه پورے په هغے باندے څه کار شروع شوے نه دے نو ما د دے متعلق مخکښ هم چه کله هیلتھ سیکرټری بنوته راغلے وو۔ ما هغه ته هم دا خواست کړے وو چه په دے پیسو باندے څه لږ کار دومره شروع کړنی چه خمونږ دومره تسلی اوشی چه دے هسپتال باندے کار شروع شوے دے، د دے چاردیواری اوکړنی یا په دے کښ ټیوب ویل باندے شروع کړنی او یا پکښ بل څه داسے کار شروع کړنی چه خلقو ته دا معلومه شی چه هسپتال باندے کار شروع دے نو دا مے منسټر صاحب ته خواست دے چه کومے پیسے دے ته په اے ډی پی کښ ایښودلے شوے دی نو کم ازکم هغه پیسے دِ ریلیز کړی او په هغے باندے دِ جناب کار شروع کړی۔

جناب ہمایون سیف اللہ خان، جناب باز محمد خان: ډیره ښه خبره اوکړه۔ دے هسپتال باندے به تقریباً شپږ کروړه روپئ . . . .

لګیدے او دوی دے کال شل لکهه روپئی ورکړے دی، ما اوس اکرم خان سره په دے باندے ضرب ورکړو نو دا معلومه شوه چه دے باندے خو 30 کاله لګی جی نو دا وایو چه دوی دِ خدائے او رسول صلی الله علیه وآله وسلم ته اوګوری، دویژن جوړ شو، آخر کار دِ شروع کړی جی او دے ته دِ سمے پیسے ورکړی چه پنیځه شپږ کاله کښې خو جوړ شی کنه جی او دا شان به دا شے په 30 کاله کښې جوړیږی۔

<u>جناب اکرم خان دُرانی</u> ، جناب سپیکر صاحب! په دِے باندے خما نن یو سوال هم وو او دوی ماته د هغے جواب هم راکړے دے خو چونکه هغه د وخت د کمئ په وجه پیش نه شو۔ دا لکه څنګه چه باز محمد خان اووئیل چه دا څلورم کال په اے ډی پی باندے راغے او په څلورو کلونو کښې مونږ سره دا زیاتے اوشو چه هرکال په اے ډی پی کښې راغے او پیسے به ئے ورته کیښودلے او په هغے کال باندے ئے ورته پانچ کروړ روپئی ایښودے وے، اوس بیا راغلے دی نو دا څنګه چه د باز محمد خان ریکوسټ دے۔ شل لکهه روپئی ئے ورته ایخودے دی که په دے باندے صرف دومره اوکړی چه د هغے Approval ورکړی او بیا ئے ټینډر اوکړی او صرف چاردیواری پرے باندے اوشی او یو ټیوب ویل پکښې اولګی نو د هغه هسپتال یو نقشه به جی شروع شی، نو خمونږ د دے منسټر صاحب نه ریکوسټ دے چه دوی په دے باندے لږ زرغونډے کارروائی اوکړی او داسے جواب رانه کړی چه دے کښې د پیسو ضرورت دے۔ پیسے خو مونږ سره شته دے او پرتے دی، چه هغه کومے دی مونږ د هغے نه زیاتے نه غواړو هغه به روستو راکړی خو چه موجوده کومے پیسے دی په هغے کښې کار شروع کړی۔

جناب سید رحیم اڈوکیٹ: دے کښې خما هم یو ریکوسټ دے، هم په دے سلسله کښې دے۔

جناب سپیکر: کال اټینشن نوټس دے او تاسو پرے لګیا شوئی۔

جناب سید رحیم اڈوکیٹ: نه جی، دوی پرے خبره اوکړه نو خکه زه پاسیدم۔

جناب سپیکر: هاں، تاسو پرے هم اوکړئی۔

جناب سید رحیم اڈوکیٹ: که دوی پرے خبره نه وے کړے نو ما نه کوله جی۔بس مختصر خبره کومه۔ خمونږ د ډګر د هسپتال هم Same مسئله ده لکه څنګه چه د دوی دا مسئله ده په اے ډی پی کښې ورته باقاعده د 93-94 نه ورته بدستور پیسے راروانے دی او ورته هر کال په اے ډی پی کښې پیسے اوخی خو د بدقسمتئی نه، هغے له زمکه هم مختص شوے ده، اغستے شوے ده ورله او جناب د نن تاریخ پورے په هغے باندے څه کار نه دے شروع شوے۔نو ما وئیل چه یره دا ټول دِ اوشی۔

Mr. Speaker: Honourable Minister please.

جناب یوسف ایوب خان(وزیر سی اینڈ ڈبلیو)، شکریہ سپیکر صاحب ---

Mr.Speaker: Time is very short, please be brief.

وزیر مواصلات و تعمیرات، O.K جی۔ یہ جو مجھے بنوں ہسپتال کے بارے میں رپورٹ ملی ہے ۔ اس کے مطابق PC1 محکمے نے بنا کر پی اینڈ ڈی کو Approval کیلئے بھیج دیا ہے۔ اب تک جو Officially جواب انہوں نے دیا ہے 'پی اینڈ ڈی کی طرف سے اس پراجیکٹ کی Approval نہیں ملی ہے۔جیسے ہی Approval ملتی ہے تو اس کے بعد ہی فنڈز Allocate ہوتے ہیں۔

جناب سپیکر۔ کوشش کریں کہ جلدی جلدی مل جائے جی۔

وزیر مواصلات و تعمیرات۔ جہاں تک سی اینڈ ڈبلیو کا تعلق ہے دُرانی صاحب کو بھی اچھی طرح پتہ ہے اور باز محمد خان کو بھی کہ یہ تو ایسا محکمہ ہے کہ وہ شکر کرتے ہیں کہ فنڈ آئے اور کام جلدی جلدی شروع ہو۔

جناب باز محمد خان ، محترم سپیکر صاحب! خمونږ خواست خو د منسټر صاحب نه هم دغه وو، په پی اینډ ډی کښې دے او که چرته دے، مونږ خو په دغه هسپتال باندے کارغوارو دا خو د دوی کار دے که د پی اینډ ډی نه نے راته راوباسی او که د بل څه شي نه نے راته راوباسی۔ خمونږ یو هسپتال دے او حقیقت دا دے چه دلته کښې تاسو دا حال اوګورئی اوس جهانزیب خان دا خبره اوکړه د ټولے صوبے رش په دے پیښور باندے دے۔ ایل آر ایچ، حیات شهید او کمپلیکس دلته دی۔ جناب هر څه دلته کښې دی، مونږ ته ډیر تکلیف دے، خمونږ خلقو ته ډیر تکلیف دے نو دا رش او دا بوجھ به د دے پیښورنه کم شی۔ خما منسټر صاحب ته دا عرض دے چه په هره طریقه چه وی چه څه پیسے دی ، اکرم خان چه څنګه اووئیل نو دا پیسے خو دِ کم ازکم ریلیز کړی او دا Approval دِ راته واخلی چه دومره کار پرے اوشی چه خمونږ پرے تسلی اوشی چه په دغه باندے کارکیږی جی۔

نوابزادہ محسن علی خان، اجازت دے جی۔ سر! ایک حصے کا جواب انہوں نے دیا ہے اور دوسرا حصہ انہوں نے جیب میں رکھ لیا ہے۔ بات یہ ہے کہ پی اینڈ ڈی کے پاس یہ پراجیکٹ پڑا ہوا ہے اور اس میں کوئی شک نہیں ہے ۔پی اینڈ ڈی نے ایک سمری چیف منسٹر کو موو کی تھی Regarding these hospitals .This hospital has been dropped . اس ہاسپٹل کو Drop کر دیا ہے That part of the answer, the

Minister is not giving .

<u>جناب اکرم خان درانی</u> : جناب سپیکر صاحب! زه به خبره اوکړمه، یوسف ایوب خان به روستو خبره اوکړی -

<u>**Minister for Communication and Works**</u>: As for as the Government is concerned , as soon as it has been approved by the P&D and funds are provided , the work is going to start . The Scheme has not been dropped.

<u>**Mr . Speaker:**</u> **The sitting is adjourned and we reassemble on 17th at 10.00 a.m. Thank you very much.**

(اسمبلی کا اجلاس پیر 17 نومبر 1997 تک کے لئے ملتوی ہو گیا -)